

Episcopul Nicolae Ivan al Vadului, Feleacului și Clujului (17 mai 1855 - 3 februarie 1936).
Tabloul se află în Muzeul de la demisolul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Omul providențial pentru Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului

Be 3 februarie 2016 se împlinesc 80 de ani de la plecarea la Domnul a marelui episcop Nicolae Ivan. Viața spirituală și edilitară a Arhiepiscopiei Clujului este marcată de misiunea extraordinară a acestui om trimis de Dumnezeu după Marea Unire.

Catedrala Mitropolitană a fost ridicată de el, reședința Arhiepiscopală a fost procurată de el, Facultatea de Teologie a fost înființată de el, biserica Sfântul Nicolae a fost ctitorită de el, foaia eparhială „Renașterea” a fost întemeiată de el și multe mănăstiri și biserici își au obârșia pe vremea lui. Ce să mai spunem de spiritul gospodăresc ce l-a caracterizat, de baza materială pe care ne-a lăsat-o și de multe altele?

Este adevărat că oamenii, luați de grijile zilei, își aduc și nu-și aduc aminte de el. Mai ales într-o lume marcată de spiritul secularizării. Dar noi n-avem voie să-l uităm. Nu ne lasă sufletul și, apoi, nu uităm de sfatul Sfântului Apostol Pavel: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, priviți cu luare-aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința” (Evrei 13, 7).

Este o mare virtute recunoștința. Ne zice același Apostol „să fim mulțumitori” (Evrei 12, 28). Nerecunoștința îl caracterizează pe omul ingrât, care crede că lumea începe și se sfârșește cu el. Mihai Eminescu, obiectiv fiind, a scris câteva versuri de un realism trist: „Poți zidi o lume-ntregă, poți s-o sfârșâmi: ori ce-ai spune./ Peste toate o lopată de țărână se depune./ Mâna care-au dorit sceptra universului, și gânduri/ Ce-au cuprins tot universul, încap bine-n patru scânduri./ Or să vie pe-a ta urmă, în convoi de-nmormântare/ Splendid ca o ironie, cu priviri nepăsătoare;/ Iar deasupra tuturor va vorbi vr-un mititel./ Nu slăvindu-te pe tine, - lustruindu-se pe el”¹.

Iar în „Urmarea lui Hristos”, referitor la uitarea celor din viitor, ni se spune: „Nu te încrede în prieteni și în cunoscuți și nu amâna pe viitor mântuirea ta: oamenii te vor uita mai repede de cum socoți tu”². De multe ori realizările tale le vor pune pe seama lor, uitând faptul că, scoțând în evidență faptele mărețe ale înaintașilor, dai dovadă de caracter.

În ceea ce ne privește, nu dorim ca înaintașii noștri să fie trecuți în uitare, pentru că efectiv așa ne spune sufletul. Dacă noi vom tăcea, referitor la realizările episcopului Nicolae Ivan, „pietrele vor striga” (Luca 19, 40), mai ales cele din zidurile Catedralei din Cluj. La tot pasul și în tot locul din Eparhia noastră ne izbim de realizările acestui mare ctitor.

La acest soroc rotund am considerat că e necesar să reedităm monografia scoasă cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la mutarea în eternitate a Episcopului Nicolae Ivan. Atunci monografia se tipărea cu binecuvântarea Arhiepiscopului Teofil, ostenindu-se cu alcătuirea ei fostul protopop al Clujului, Nicolae Vasii, și Părintele Profesor Ioan Bunea. Se mai adăugau materialele alcătuite de către IPS Arhiepiscop Justinian Chira, pe atunci Episcop Vicar la Cluj, Părintele Profesor Dr. Isidor Todoran și Părintele Profesor Dr. Ioan Zăgrean. Din colegiul de redacție mai făceau parte Pr. Simion Coman, Pr. Octavian Picu, Pr. Conf. Dr. Ioan Bizău și Părintele Vicar Iustin Tira.

Când a venit în Cluj, Episcopul Nicolae Ivan avea 66 de ani și o experiență imensă. Misiunea desfășurată la Sibiu - inclusiv cea de la ridicarea Catedralei -, la Alba Iulia, la Aiud, la Orăștie, îl recomanda ca cel mai potrivit reîntemeietor de eparhie. Și încrederea pe care lumea și-a pus-o în el s-a dovedit de bun augur.

Înainte de Marea Unire, ortodocșii din Cluj aveau o singură bisericuță, Sfânta Treime, în afara zidurilor cetății. Aici a și fost el întronizat, bisericuța Sfânta Treime fiind catedrala orașului până când s-a construit actuala Catedrală.

Erau ani de revigorare spirituală și națională, Universitatea devenind românească, în fața Catedralei construindu-se Teatrul Național și Opera, la care se adăugau și multe alte instituții de mare importanță pentru cultura românească. Așa cum se vede și din monografie, Monarhia și Guvernul erau foarte receptive la toate aceste ctitorii. Iar Universitatea, numită o vreme Ferdinand I, a adunat în Cluj crema intelectualității românești.

Nu vom aminti în acest cuvânt tot ce a făcut Episcopul Nicolae Ivan pentru Cluj, lucrul acesta îl face monografia dedicată lui, dar vom afirma cu tărie că orașul a fost marcat de personalitatea lui. Și, actualmente, cu îngăduința lui Dumnezeu orașul este în mare procent românesc și ortodox.

Episcopul Nicolae Ivan a fost înmormântat în necropola de sub altarul Catedralei unde, alături, își dorm somnul de veci Arhiepiscopul Teofil și Mitropolitul Bartolomeu. Arhiepiscopul Teofil omul rugăciunii și al milosteniei, iar Mitropolitul Bartolomeu vajnic om de cultură, care s-a împotrivit unui sistem ateu, făcând ani grei de temniță.

Ca semn al deosebitei prețuirii ce i-o purtăm, minunatul complex studentesc pe care l-am ridicat și-n mijlocul căruia tronează o Facultate de Teologie Ortodoxă modernă, l-am denumit: „Campusul Universitar Nicolae Ivan”. Iar paraclisul generos din Facultate are hramul Sfântul Ierarh Nicolae.

I-a fost greu Episcopului Nicolae Ivan. Nu ne este ușor nici nouă, dar privind la el cu luare aminte, ne încurajăm. Pentru că și el s-a uitat cu nădejde la înaintașii lui și, mai ales, la Domnul Hristos, Care ne zice: „În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea” (In. 16, 33).

¹ Mihail Eminescu, *Poezii*, București, 1884, p. 241.

² Toma de Kempis, *Urmarea lui Hristos*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1991, p. 49.

DIN SUMAR:

- Episcopul Nicolae Ivan și vocația sa de ctitor – **PR. PROF. UNIV. ALEXANDRU MORARU...**(p. 2)
- Eminescu sărbătorit în Canada – **SANDU SINDILE.....**(p. 2)
- Omul sfințeste locul – **ALEXANDRU NEMOIANU.....**(p. 3)
- Rugăciunile la a patruzecia zi după naștere – **PROTOS. SIMEON PINTEA.....**(p. 3)
- Un aspect inedit din viața Episcopului Nicolae Ivan – **MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN.....**(p. 4)
- Viețuirea în cuvânt – **AUREL SASU.....**(p. 4)
- Maica Tereza de Calcutta – **PROTOS. BENEDICT VESA...**(p. 5)

I-a fost greu luând totul de la zero. Domnea însă spiritul euforic de după Marea Unire. Ne este greu și nouă, dorind să ctitorim atât pe tărâm eclesial, cât și pe tărâm filantropic tot ceea ce lipsește, dar nu este același spirit de euforie. Sunt și acum oameni entuziași, însă e prezent și duhul secularizant al veacului.

Nu este prezent numai în Cluj, ci se ivește îndrăzneț peste tot. Or, noi știm foarte bine ce a însemnat și ce înseamnă Biserica Ortodoxă: este coloana vertebrală a neamului. Pe aceasta ar vrea vrăjmașul să o frângă. Însă ea n-o să se frângă pentru că Mântuitorul zice că Biserica Sa nici "porțile iadului nu o vor birui" (Matei 16, 18).

Acum, la 80 de ani de la mutarea la Domnul a Episcopului Nicolae Ivan, privim cu admirație și recunoștință la statura-i spirituală imensă și încercăm să-i pășim pe urme.

Episcopul Nicolae Ivan și vocația sa de ctitor de lăcașuri sfinte și de instituții laice și bisericești

Pr. prof. univ. Alexandru Moraru

ând rostim numele episcopului Nicolae Ivan, instantaneu ne ducem cu gândul la primul vlădică și reînțemeietor al vechilor Eparhii de Vad și Feleac cu scaunul la Cluj, în 1921, în capitala culturală a Transilvaniei. În cele ce urmează, vom evoca momentele decisive din viața sa, care l-au evidențiat ca având vocație de întemeietor de lăcașuri sfinte și de instituții laice și bisericești românești.

Născut într-o familie numeroasă de țărani mijlocași, la 17 mai 1855, în localitatea Aciliu, în apropiere de Sibiu, s-a dovedit încă din copilărie o ființă isteată, curajoasă, iscoditoare, serioasă, muncitoare, stăruitoare, destoinică și înzestrată cu un evident spirit pragmatic. După încheierea cursurilor primare (1861-1865) în Aciliu, tatăl său, care era un om priceput în ale economiei, a dorit să-l facă și pe fiul său, Nicolae, comerciant. Astfel că l-a dat ca învățăcel la un macedo-român din Sibiu, pe nume Gligor Matei, pentru a-l învăța comerțul. Deși nu i-a plăcut această meserie, totuși a deprins cum se face economia. Probabil că această înclinație i-a rămas în sânge, fapt ce i-a fost de mare folos mai târziu. În urma insistenței pe lângă tatăl său, și cu susținerea fratelui mai mare, Ioan, urmează Liceul din Sibiu (1865-1874), iar, mai

apoi, Seminarul Andreian din același oraș (1874-1877). În ambele școli a fost mereu prezent la activități culturale și sociale, în cadrul cărora, luând cuvântul, s-a dovedit că, încă de pe atunci, avea darul vorbirii, etalat "cu mult elan tineresc în spirit național". În perioada 1877-1884 a fost învățător în Săliște, unde, pe lângă activitatea școlară, s-a implicat și în activități extra-școlare, chiar și în localitățile din jur. De pildă, a fost președinte al *Reuniunii învățătorilor* din Despărțământul Săliștei și membru de frunte al *Reuniunii învățătorilor* din districtul Sibiu, în cadrul cărora s-a dovedit un bun purtător de cuvânt și mânător de condei în sprijinul școlilor ortodoxe române din Transilvania. În 1879, când autoritățile maghiare au organizat pentru români cursuri de învățare a limbii maghiare, tânărul Nicolae a urmat unul la Cluj, unde peste aproape patru decenii avea să revină ca primul episcop al nou întemeiatei Eparhii Ortodoxe din acest important oraș transilvănean. Aici va fi luat cunoștință mai bine, încă de pe atunci, cu spiritul intransigent ungueresc. Pe vremea când era învățător, căsătorindu-se cu săsoaica romano-catolică Maria Jech, trecută la ortodoxie (februarie 1880), a fost hirotonit diacon (în 26 octombrie 1880) de către mitropolitul Miron Romanul, "pentru trebuințele generale ale Arhiepiscopiei Sibiului". După abia un an de conviețuire cu soția sa Maria, aceasta va trece la Domnul (februarie 1881, înmormântată în Săliște). De aici înainte, îi era deschisă calea spre înalte ranguri bisericești. Rămânând numai cu fiica sa Veturia-Maria, și ea va avea mai târziu aceeași soartă ca și mama sa, Maria. Căsătorită și ea cu preotul dr. Ioan Stroia, va trece și ea în veșnicie curînd, iar soțul ei va ajunge mai apoi episcop al Armatei (1925-1937). În perioada cât a fost cadru didactic, luând parte, între altele, și la înmormântările învățătorilor din părțile Săliștei, era solicitat din partea colegilor să spună cuvânt de învățătură la aceste nefericite ocazii. Atunci, tânărul învățător Nicolae folosea un limbaj plăcut, corect românește, pe înțelesul tuturor, iar cu privirea-i pătrunzătoare și cu o voce-i sonoră îi captiva pe cei prezenți. Același

lucru se va fi întâmplat și la activitățile culturale, în care aborda problema apărării drepturilor Bisericii Ortodoxe și a Neamului nostru românesc. În colaborare cu judecătorul Ioan Maxim, dar și cu alți reprezentanți români din zonă, a înființat *Casina Râmâna*, *Reuniunea pompierilor* și *Casa de păstrare*, fiindu-le secretar.

În comuna Gales a înființat *Reuniunea meseriașilor*, pe care a și condus-o o vreme. Datorită activității sale culturale și sociale de la Săliște și din comunele din jur, Cercul din Săliște l-a ales membru în Consiliul orășănesc din Sibiu, unde se aflau frunțași de seamă din acest Județ, etapă în care s-a făcut remarcat în fața acestora.

În calitate de învățător în Săliște a scris articole și diferite materiale didactice și religioase, pe care le-a publicat în *Telegraful Român* și *Observatorul*, amândouă de la Sibiu, în *Gazeta Transilvaniei* de la Brașov și în *Luminătorul* din Timișoara. În 26 octombrie 1884 a fost hirotonit preot și numit preot și profesor de Religie la Penitenciarul din Aiud, unde a cunoscut viața aspră de aici, care l-a călit pentru anii ce au urmat. Vreme de șase ani (1884-1890) a desfășurat aici o bogată activitate socială, umanitară, religioasă și națională, bucurându-se de aprecierea și de elogiile din partea celor ce l-au cunoscut. După ce și-a dat demisia din acest post (30 septembrie 1890), reîntors la Sibiu, a funcționat ca redactor responsabil la *Telegraful Român* din Sibiu (1890-1892), unde, și pe această cale, a apărut cu dăruire Ortodoxia și pe românii transilvăneni. Făcând parte din Congresul mitropolitan din Sibiu, în aprilie 1892 a fost unul dintre promotorii Hotărârii nr. 17/1892, prin care s-a decis înființarea unei eparhii noi la Cluj, pentru a se împlini și visul lui Andrei Șaguna pe această temă. Oare să fi avut atunci descoperirea că nu peste multă vreme el va fi alesul Cerului pentru această importantă eparhie ortodoxă din Transilvania? Dovedindu-se și în acest post ca un om de mare nădejde pentru Biserica străbună, la 31 octombrie 1892 i s-a încredințat conducerea Protopopiatului Alba Iulia, dar și misiunea de paroh la Parohia centrală de aici. Sub conducerea sa a fost ridicată o nouă biserică ortodoxă la Alba Iulia, s-au înființat noi parohii și, pe lângă viața duhovnicească a clerului și credincioșilor lui, s-a preocupat de promovarea culturii în sânul neamului nostru, mai ales prin ASTRA, dar și de păstrare a unității noastre sufletești.

După o activitate misionar-pastorală de excepție, în calitate de protopop al Alba-Iuliei și, în paralel, de administrator protopopesic la Orăștie (din 1894), trei ani mai târziu (de la 1 iunie 1897) a fost numit asesor (consilier) economic al Arhiepiscopiei Sibiului, perioadă în care, prin această misiune, s-a implicat în ridicarea monumentalei Catedrale ortodoxe din Sibiu, precum și a clădirii Academiei Teologice Andreiene de aici (azi, Facultatea de Teologie). Cu această ocazie a câștigat o bogată experiență în domeniul economic-administrativ, care l-a ajutat în deceniile ce au urmat.

Pe linie națională, a fost unul dintre militanții de frunte pentru înfăptuirea statului național român (de la 1 Decembrie 1918), în calitate de vicepreședinte al Comitetului Central al Partidului Național Român din Transilvania (1906-1918).

Un pas important în urcușul său pe linie bisericească l-a constituit propunerea pe care a făcut-o în ședința Consistoriului arhidiecezan din Sibiu, din 15 februarie 1919, pentru reînființarea vechilor Episcopii de Vad și Feleac cu scaunul la Cluj. Cu acel prilej i s-a încredințat misiunea de președinte al Consistoriului eparhial din Cluj. Vreme de doi ani (1919-1921), a depus o muncă imensă pentru organizarea acestuia. Drept rezultat al muncii sale a fost reînființarea Episcopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, la 22 iunie 1921, hotărâre validată prin Decretul regal Nr. 3235/1921, din 5/18 iulie 1921. În fruntea acesteia a fost ales arhimandritul Nicolae Ivan, inițiatorul (după Andrei Șaguna) reînființării vechilor eparhii de Vad și Feleac cu sediul la Cluj. Hirotonit arhieru în Catedrala mitropolitană din Sibiu (în 21 noiembrie/4 decembrie 1921), a fost instalat în Biserica din "Deal" din Cluj (în 6/19 decembrie 1921), lăcaș de cult care va fi Catedrală eparhială vreme de peste un deceniu. Pe atunci vlădica Nicolae avea 66 ani, o vârstă înaintată pentru această grea și importantă misiune, dar faptele au dovedit contrariul.

Încă din momentul reînființării Eparhiei Clujului, a nutrit cu multă forță „ideea înălțării unei Catedrale eparhiale și a înființării unei școli teologice superioare la Cluj”, doi piloni de bază pentru viața unei episcopii. O Catedrală este simbolul de prestigiu al unei națiuni sau a unei biserici, prin excelență lăcașul de cult în care slujește episcopul eparhial, cu reședința în acea localitate, iar Școala teologică superioară, locul de pregătire al viitorilor clerici, o necesitate stringentă pentru ortodoxia clujeană la acea vreme. Cu pragmatismul său binecunoscut, cu intuiția și darul său de a cunoaște oamenii,

pentru realizarea acestor obiective, s-a bazat pe trei factori: oameni de cultură, politicieni și cei cu posibilități materiale (cooperați ulterior în Adunarea eparhială). Cu aceștia, la care au fost angrenați marea masă de credincioși din toate ținuturile românești, în perioada anilor 1923-1933, în plină criză economică, a înălțat acest Sion românesc la Cluj, cum adesea îi plăcea să spună, târnosit cu mult fast, în 5 noiembrie 1933, în prezența unui mare număr de clerici și credincioși, în frunte cu patriarhul Miron Cristea, cu mitropolitul Nicolae Bălan, de față fiind și regele Carol al II-lea și cu Marele Voievod Mihai. Cât privește înființarea Institutului Teologic din Cluj (în 1924, cu imobile proprii), a apelat pentru selectarea cadrelor didactice la bunii săi prieteni, profesorii universitari Ioan Lupuș și Silviu Dragomir, care au promovat elemente de excepție, ale căror nume și activitate au rămas înscrise cu cinste în cultura teologică ortodoxă românească. Tot pe linie culturală, pomenim înființarea *Bibliotecii eparhiale* (în 1922), a revistei *Renașterea* și a *Calendarului Clujului Românesc* (amândouă în anul 1923), apoi a *Muzeului eparhial* (în 1924), a *Tipografiei eparhiale* (în 1926) și, îndată, a *Librăriei eparhiale*; a susținut cele aproape 250 de școli confesionale, școlile primare și secundare unde se făcea Religie, și se cunosc de asemenea numeroase acte filantropice și de asistență socială. A avut și o bogată activitate publicistică. S-a dovedit un important sprijinitor și membru al unor societăți și asociații culturale românești, a fost membru onorar al Academiei Române și membru de drept în Senatul României.

De apreciat și de admirat este modul cum a știut să negocieze și să obțină, prin schimb de clădiri, actuala și frumoasa Reședință eparhială, să achiziționeze un orfelinat, un cămin preoțesc, imobile, intravilane, a ctitorit biserica "Sfântul Nicolae" din Cluj. A fost fondator și președinte al Băncilor „Lumina” din Sibiu și „Vatra” din Cluj, sprijinitor materiale ale acțiunilor sale ctitoricești.

A trecut la Domnul în 3 februarie 1936 și a fost înmormântat trei zile mai târziu într-o criptă din subsolul Catedralei eparhiale din Cluj-Napoca.

Bibliografie: D. Lăpădat, „Episcopul Nicolae Ivan ca învățător în Săliște 1877-1894”, în *Renașterea*, XIV (1936), Nr. 9, p. 1; Alexandru Moraru, *Scurt istoric al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, 1921-2006*, Ed. a II-a, Cluj-Napoca, 2006.

Eminescu sărbătorit în Canada

Sandu Sindile

uminică, 24 ianuarie 2016, a avut loc la Centrul Cultural Român "Banatul" din Kitchener, Ontario, în organizarea Cenaclului "Florica Batu Ichim", dubla celebrare a poetului național Mihai Eminescu și a Unirii principatelor.

În Kitchener, un oraș în sud-vestul provinciei Ontario, situat la mai puțin de o sută de kilometri de Toronto, traiește cea mai densă comunitate de români de pe continentul nord-american. La ultimul recensământ s-au declarat români aproximativ 9.000 de persoane, care, procentual, sunt a doua cea mai puternică minoritate de aici, după polonezi. Există o istorie a prezenței românești în Kitchener. Prima biserică românească, Sfântul Ioan Botezătorul, a fost înființată în 1966. Primul centru cultural românesc, înființat de români, și nu de statul român, a urmat imediat după aceea, în 1967. Biserica românească s-a extins și ocupă acum o proprietate de aproape cinci hectare. Din 2010 există două școli de limba română, de asemenea înființate ca inițiativă civică. Există Asociația Românilor din Triunghiul de Aur (ARTA), asociații ale inginerilor români, ziare românești.

Majoritatea acestor asociații au participat la sărbătoarea de pe 14 ianuarie. Copiii celor două școli românești, coordonați de profesorii Sandu Sindile și Bianca Man, au recitat poezii de Eminescu, iar doamna Violeta Sindile a cântat a capella "Sara pe Deal". Grupul vocal-instrumental "Muzidava", înființat și condus de profesorul Ion Damian, a susținut un emoționant recital cu piese de Mihai Eminescu și Grigore Vieru. Profesorul Constantin Teodorescu a prezentat erudita comunicare "Eminescu și unitatea neamului românesc", iar corul Sfântul Nectarie al bisericii Sfântul Ioan Botezătorul a încântat audiența cu "Revedere", "Somnoroase Pasarele" și "Sara pe Deal". Profesorul Liviu Rădulescu a recitat poezii de Eminescu, atât în românește, cât și traducerii în limba engleză. Anca Toma a citit, cu multă sensibilitate, versuri ale preotului-poet dr. Dumitru Ichim, iar Constantin Groza a susținut comunicarea "Importanța Unirii Principatelor".

La final, ne-am prins cu toții, în jur de o sută de persoane, în Hora Unirii. Ceea ce au realizat aici, la șapte mii de kilometri de România, acești oameni inimoși, este un miracol.

Nu statul român sau vreo altă autoritate au inițiat aceste acțiuni, ci totul s-a realizat și funcționează prin voluntariat și inimă caldă!

La mulți ani, Bădiță Mihai!

Hai să dăm mână cu mână, cei cu inima română!

Tableta lunii

Omul sfințește locul

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan, USA

Mai multe Săptămâni din vara anului 2014 le-am petrecut în satul Ciuguzel, satul matern al soției mele, din comuna Lopadea Nouă, Alba.

În multe dimineți, înainte de răsăritul soarelui porneam în drumeții fără țintă, simțind aerul curat și frumusețea a ceea ce Ioan Alexandru numea "dealul nostru molcom transilvan".

În acea vreme, în liniștea care putea fi simțită fizic, îmi treceau multe prin gând sau, cum spusese Octavian Goga, "nu câte-au fost îmi vin în minte/ ci câte-ar fi putut să fie".

Mi-am amintit de prima întâlnire cu Ciuguzelul, cred în Iarna 1969, cu noroaiele absolut incredibile, dar și cu oamenii buni, generoși, primitivi.

Atunci am cunoscut pe Aron și Maria Marina, bunicii soției mele, care au fost prima mea întâlnire foarte personală cu "țaranul" român. Oameni pe care îi iubesc și respect la superlativ.

Apoi am legat prietenie cu diferiți locuitori și vecini. La întâmplare numesc pe "verii" Laurian și Toader, pe Ica și Niculae Jambor, pe vecinul Vasile, pe Silviu și Marioara, pe Marta, pe Unchiul Ion Toma și pe feciorul lui Lia și soția lui Anica, pe "finii" Mircea și Sanica Suci și încă mulți alții.

Speciale sentimente am pentru Părintele Valer Gherghel, un maramureșan temperamental, cu solidă cultură teologică și superbă voce liturgică, un om "fierbinte". Sub păstoria lui, cimitirul și proprietățile bisericii au fost puse în bună ordine, iar Biserica a fost practic reclădită, repictată și înzestrată cu instalație de încălzire și aer condiționat.

În acei ani infrastructurile din Ciuguzel, drumuri, alimentarea cu apă etc. erau efectiv la nivelul evului mediu, deci inexistente. În anii '90 ai veacului trecut, satul a fost lovit de o alta pacoste.

O parte din hotarul satului, inclusiv aproape tot hotarul forestier, au fost "retrocedate" unui tinerel haotic, descendent al familiei Banffy. Era un act nedrept. Căci toți proprietarii maghiari din Transilvania, afectați de reformele agrare din România Mare, deci toți până la unul, au fost despăgubiți până la ultimul leu de către Statul Român. Aceasta s-a făcut în urma celebrului proces al "optanților", de la Geneva, în anii '30 ai veacului XX. Grupul juriștilor români la acel proces a fost spectaculos condus de către Nicolae Titulescu. Deci «retrocedarea» pomenită era fără temei legal, un abuz. Am înțeles că acel abuz s-ar afla azi în cercetare și sub semnul anulării. Ar fi un act elementar de dreptate.

Dar satul a trecut cu bine și de acest necaz, iar după anul 2000 progresele făcute au fost efectiv uluitoare. Toate drumurile principale au fost asfaltate sau, minimal, solid pietruite, s-a introdus apa curentă, o multe case sunt conectate la rețeaua telefonică și au băi, cred că aproape toți locuitorii au telefoane celulare și foarte mulți calculatoare pe care le mănuiesc cu dibăcie.

Toate aceste realizări, repet uluitoare, s-au făcut sub mandatul primarului Marian Cătălin Indreiu.

Comuna Lopadea Nouă are aproape două mii și nouă sute de suflete, un hotar întins, și este alcătuită din câteva sate, unele mai mari și altele mici și foarte mici: Lopadea Nouă, Ciuguzel, Beta, Bagău, Asinip, Ocnășoara, Odverem. Este de subliniat că populația este mixtă din punct de vedere etnic, circa 53% sunt Maghiari, și restul Români.

Marele merit al Primarului Marian Catalin Indreiu a fost că a reușit să unească pe toți locuitorii spre lucrarea cea bună. În mai multe feluri, mandatul său ar putea fi oferit ca exemplu pentru felul în care populația mixtă etnic poate și trebuie să colaboreze în gând bun.

Marian Cătălin Indreiu este poate cel mai tânăr edil din Alba și poate chiar din România. El și-a început mandatul când avea doar 26 de ani, vârstă la care, cei mai mulți dintre noi abia dacă ies din copilărie. El este absolvent al Facultății de Medicină Veterinară din Cluj, este căsătorit cu Crina (care dincolo de alte calități este și foarte frumoasă), și ei sunt părinții unui băiat, Sebastian, care duminica slujește ca băiat la altar.

M-am întrebat și mă întreb cum a putut să realizeze atât de multe lucruri tânărul primar, și singurul răspuns pe care l-am aflat este cuprins în *cuvântul de început*, "motto"-ul pe care îl folosește pagina de Facebook a lui Marian Cătălin Indreiu: "Nu puteți voi urî cât putem noi iubi".

El este un exemplu care ar trebui urmat în România de azi și de mâine.

Rugăciunile la a patruzecă zi după naștere

Protos. Simeon Pinte

redința populară susține că femeia care a născut nu are voie să-și părăsească locuința până când nu i se face „moltivă”. În cazul în care ea totuși are anumite obligații și îi este trebuință de a ieși din casă, cere ca această rânduială bisericească să i se facă chiar dacă încă nu s-au împlinit cele șase săptămâni de interdicție, sau pur și simplu o neglijează. Dar ce este de fapt această „moltivă”? Când se săvârșește și care este adevărata ei semnificație? Încercând să răspundem la aceste întrebări, vom vedea că semnificația ultimă a acestei rânduiei este din nou grija Bisericii față de mamă și copil, deci față de familie.

„Moltivă” nu este altceva decât rânduiala pe care Biserica o săvârșește la patruzeci de zile după naștere pentru mamă și pentru copil. Etimologic, cuvântul moltivă vine din limba slavonă, în care înseamnă rugăciune, iar rânduiala de la patruzeci de zile poartă această denumire tocmai pentru că însumează o serie de rugăciuni specifice momentului. Alcătuită această rânduială, Biserica s-a inspirat din evenimentul aducerii Domnului Hristos la templul din Ierusalim potrivit Legii lui Moise. Deci este vorba și aici, ca în cazul *Rugăciunii de la opt zile*, de încreștinarea unui ritual vechitamentar și de dorința creștinilor de a imita viața Mântuitorului Hristos.

Sfânta Evanghelie consemnează trei evenimente legate de ziua a patruzecă de la nașterea lui Hristos: curățirea Mariei, închinarea întâiului născut și aducerea lui Hristos la Templu (cf. *Lc. 2, 22-40*). Potrivit Legii, femeia era necurată după naștere, fiind izolată timp de patruzeci de zile din viața socială și religioasă. Pentru curățirea ei, ea trebuia să aducă jertfă de purificare „o pereche de turturele sau doi pui de porumbel” (*Lc. 2, 24*). Cu toate că Fecioara Maria nu avea nevoie de o astfel de curățire deoarece nașterea ei dumnezeiască aducea curățirea întregii lumi, ea dă ascultare Legii, contribuind astfel la împlinirea făgăduințelor mesianice.

De asemenea, după Legea lui Moise, „orice întâi născut de parte bărbătească sfânt lui Dumnezeu este”, adică este închinat Domnului, e proprietatea lui Dumnezeu (*Lc. 2,23; cf. Ieș. 13,2; 13, 12-13, 15*) și trebuie răscumpărat. Aducerea pruncului Hristos la Templu arată însă că El este întru totul proprietatea lui Dumnezeu. Îi aparține în întregime. În fine, aducerea Lui la Templu semnifică și oferirea publică a lui Hristos lui Dumnezeu-Tatăl. În contextul profetic al evenimentului relatat de Sfântul Evanghelist Luca, transpare deja slujirea arhierescă a lui Hristos precum și viitoarea Sa jertfă. Iar Imnul Dreptului Simeon conține două afirmații hristologice fundamentale: Pruncul va fi „lumină spre luminarea neamurilor”, indicând viitoarea misiune creștină spre neamuri, dar și „slava poporului Israel” pusă față în față cu „sabia durerii”, cele două fundamente ale Bisericii creștine: prin cruce spre slava învierii. Toată această semnificație teologică stă la baza Rânduiei din ziua a patruzecă după nașterea copilului.

Moltivă de la patruzeci de zile are două părți: prima referitoare la mamă, cuprinzând rugăciuni pentru curățirea lehuzei, iar a doua parte referitoare la prunc, conținând rugăciuni pentru copil și un ritual de îmbiserire. Rânduiala trebuie săvârșită la 40 de zile indiferent dacă pruncul este botezat sau nu. Ea apare însă ca o rugăciune prebaptismală și prin poziția sa din *Moltivă*, fiind trecută înaintea slujbei Botezului, dar și prin conținutul rugăciunilor sau semnificația ritualului. Potrivit *Moltivă*, copilul este adus la biserică de către mama sa, care este deja vindecată, fiind de față și nașul. Ei stau în pronaosul bisericii unde sunt întâmpinați de preot înveșmântat în epitrahil și care după ce dă binecuvântarea inițială, rostește Rugăciunile începătoare și troparul Întâmpinării Domnului. Apoi plecându-și mama capul împreună cu pruncul, face preotul semnul sfintei cruci peste ei și, punând epitrahilul pe capul mamei zice rugăciunile prescrise.

Cele două rugăciuni pentru mamă cer de la Dumnezeu ca să o învrednicească de curățire și de a veni în biserică pentru a se împărtăși cu Sfintele Taine. Nu putem nega în acest punct influența gândirii iudaice precum și a lumii vechi, care considerau femeile lehuze necurate, deci izolate de restul comunității. Cu toate că această idee a fost preluată de Biserică, înțelegerea ei trebuie nuanțată azi în duh creștin. Astfel, femeia nu devine spurcată sau necurată prin

naștere, din contră, „femeia se mântuiește prin nașterea de copii” așa cum arată Sfântul Apostol Pavel (1 *Timotei 2, 8-15*). Dar tot atât de adevărat este și faptul că o femeie care a născut are nevoie de un timp de refacere, inclusiv fizică, până când pântecul ei se vindecă. În această perioadă ea este mult mai vulnerabilă, mult mai expusă, și are nevoie de mai multă ocrotire și atenție. Cele 40 de zile de stat în casă sunt suficiente pentru vindecare și odihnă. Trebuie să ne gândim și la faptul că atunci când aceste rânduiei au fost alcătuite de Biserică, femeile participau la munci grele, iar igiena era mai primitivă astfel încât fără aceste restricții, ele erau mult mai expuse epuizării sau unor boli postnatale, uneori mortale. Înțelegem astfel sensul izolării de după naștere din viața comunitară, dar și sensul „moltivei” de la 40 de zile care este o reprimire în sânul comunității, deci o reintrare în normalul vieții. Asta nu înseamnă că în anumite situații limită femeile care au născut nu au voie să părăsească nici într-un fel casa, bunăoară dacă e nevoie de mers la doctor. Moltivă de la 40 de zile accentuează însă un alt aspect important și anume, afirmarea comuniunii desăvârșite a femeii care a născut cu Hristos și cu Biserica. Amândouă rugăciunile pun cheia înțelegerii „moltivei” în primirea Sfintelor Taine, atât de neglijată azi, adică realmente luarea Sfintei Împărtășanii. Cu toate că *Moltivă* nu prescrie acest lucru în mod explicit, femeia ar trebui să vină la moltivă pregătită pentru a se împărtăși sau să facă aceasta la prima ocazie posibilă.

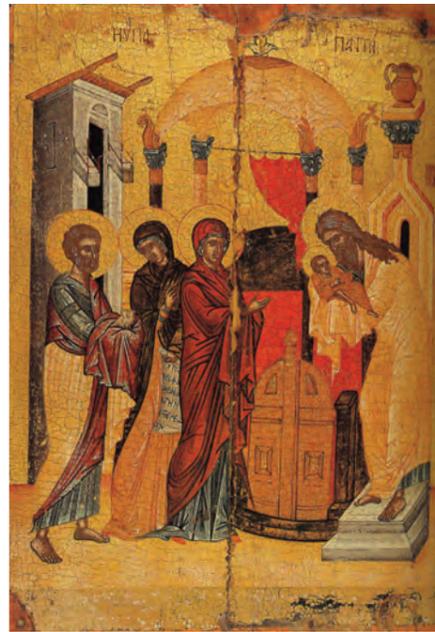
A doua parte a Rânduiei de la 40 de zile se referă la prunc. Dacă pruncul trăiește, deci nu a murit la naștere, preotul punând mâna pe capul lui rostește trei rugăciuni. Cu toate că rugăciunile dezvoltă idei vechitamentare referitoare la momentul întâmpinării Domnului de către Dreptul Simeon sau la cărbunele din clește atins de buzele profetului Isaia și care prevestea nașterea feciorenică și dumnezeiască a Maicii Domnului, ele fac aluzie clară, însă, la încreștinarea copilului. Astfel se cere pentru el ca Dumnezeu să-i arate „lumina cea înțelegătoare”, „să se numere cu turma Ta cea sfântă”, să se învrednicească de „Sfântul Botez”, „să dobândească partea aleșilor împărăției” și „în vrednic fiind de nașterea cea din apă și din Duh” să se numere „cu turma cea sfântă a oilor Tale celor cuvântătoare care se numesc cu numele lui Hristos”.

După rostirea rugăciunilor, preotul, luând pe prunc, face cu el semnul crucii înaintea ușilor naosului bisericii zicând: „Se îmbisericește robul lui Dumnezeu...”, apoi îl duce înăuntru în biserică, zicând: „Intra-voi în casa Ta...” și îl închină în mijlocul bisericii, apoi în fața ușilor altarului și la icoanele

de pe iconostas. Dacă este băiat, potrivit obiceiului încetățenit, îl duce în altar și îl închină la colțurile sfintei mese. Acest ritual ridică însă și două probleme de înțelegere care au pătruns în cărțile noastre de cult, și anume: că numai băieții se duc înăuntru altarului și că îmbisericeștea se face numai celor botezați. Specialiștii în liturgică¹ au demonstrat însă, pe baza cercetării manuscriselor *Evhologhiocanelor*, că aceste practici sunt noi și nu au fundament în gândirea autentică a Bisericii, care nu pune interdicție femeilor să intre în altar în anumite împrejurări concrete (de exemplu diaconitele aveau chiar anumite roluri liturgice în cadrul cultului), și de asemenea au demonstrat, pe baza aceluiași surse, că aducerea la altar a copiilor se făcea înainte de botez, contrazicând părerea că pruncul încă nesfințit nu poate fi dus în Sfânta Sfintelor. De exemplu așa cum darurile nesfințite sunt aduse la altar pentru a deveni Euharistie și copilul nebotezat este adus și afierosit Domnului. De altfel, după botez copilul nu mai are nevoie de o sfințire sau afierosire în plus, pentru că el este deja mădular al lui Hristos și membru al Bisericii, deci închinat și sfințit lui Dumnezeu. Bineînțeles că remediarea situației actuale trebuie făcută de o comisie avizată de Biserică, și nu individual.

Sensul îmbisericeștii este afierosirea, închinarea sau dăruirea pruncului înapoi lui Dumnezeu, Cel care l-a dăruit părinților lui. Preotul care îl poartă pe brațe pe copil îl închipuie pe dreptul Simeon, cel care l-a primit în brațe pe Domnul în Templu. Cântarea „Acum slobozește...” face referire la viitoarea misiune a copilului după ce va primi botezul. Iar așezarea lui în fața altarului de către preot și ridicarea lui de către naș sau mamă arată că el este închinat lui Dumnezeu. De altfel, Sfântul Simeon al Tesalonicului spune că din acest moment, copilul este „chemat” adică catehumen care așteaptă primirea Tainei Sfântului Botez. Astfel moltivă de la 40 de zile poate să devină și un prilej de cateheză prebaptismală făcută părinților și nașilor de către preotul paroh.

¹ Ioannis Foundoulis, *Dialoguri liturgice. Răspunsuri la probleme liturgice*, vol. I, trad. Pr. Victor Manolache, Editura Bizantină, București, p. 158.

Întâmpinarea Domnului, sec. XVI, școala cretană, 48 x 33 cm. Parohia Spelia

Un aspect inedit din viața Episcopului Nicolae Ivan: capelan militar în rezervă al armatei cezaro-regești, între 1883 și 1884

Mircea Gheorghe Abrudan

Împlinirea a optzeci de ani de la mutarea la cereștile locașuri a episcopului ctitor de binecuvântată memorie, Nicolae Ivan, oferă, acum la începutul lunii februarie, ocazia potrivită pentru evocarea, comemorarea și readucerea în fața contemporaneității a chipului său fondator, a operei ctitoricești și a moștenirii culturale, naționale și bisericesti lăuate atât urmașilor săi în scaunul chiriarhal de la Cluj-Napoca, cât și tuturor românilor ortodocși din Transilvania, în general, și din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, în special. În ciuda materialelor publicate în volumul comemorativ din 1985 (republicat acum la Editura Renașterea)¹ și în cele aniversare din 2011²-2012³, restituirea unei monografii profesioniste cât mai cuprinzătoare, dacă nu exhaustive a episcopului N. Ivan, care să fructifice nu numai arhiva sa personală de la Cluj, cât și informațiile inedite din fondurile Mitropoliei Ardealului, din cele ale Astrei, ale Partidului și Consiliului Național Român de la Sibiu – al cărui membru și vicepreședinte a fost –, ale arhivelor budapestane și vieneze, iar apoi cele din presa vremii, rămâne încă o sarcină de viitor a istoriografiei ecleziastice românești.

Utilitatea accesării fondurilor arhivistice menționate o indică o descoperire întâmplătoare pe care am făcut-o în toamna anului trecut în arhiva de război (Kriegsarchiv) din cadrul Arhivei Naționale a Austriei de la Viena, instituție moștenitoare a arhivelor Imperiului Habsburgilor, care deține încă foarte multe documente și informații inedite despre istoria românilor și a Bisericii Ortodoxe din Transilvania, Banat și Bucovina. Efectuând cercetări în fondurile arhivei de război, mai exact în fondul Vicariatului Apostolic al Armatei pentru a-mi definitiva lucrarea doctorală în teologie referitoare la Clerul militar ortodox din Imperiul austriac, am descoperit un aspect sau moment inedit din viața episcopului Nicolae Ivan, anume o recomandare înaintată de consistoriul arhidiecezan din Sibiu către autoritățile militare austro-ungare pentru numirea acestuia în funcția de capelan militar ortodox în cadrul unui regiment militar constituit din soldați ortodocși români.

Pentru a înțelege cererea consistoriului sibian trebuie menționat că în cadrul Armatei k.u.k., cezaro-crăiești, funcționa din secolul al XVI-lea un „Serviciu Pastoral pentru Armată” condus de un prelat catolic, care supraveghea ca fiecare divizie militară să fie însoțită de un „capelan”, adică preot militar catolic, în toate misiunile efectuate. Asistența religioasă în armata imperiului austriac a primit o nouă organizare în anul 1773 prin înființarea Vicariatului Apostolic al Armatei cu sediul, inițial, la Wiener Neustadt, unde funcționa din perioada Mariei Theresia o Academie Militară Superioară. Odată cu acordarea la putere a împăratului Iosif al II-lea (coregent din 1764, împărat autocrator între 1780-1790), la cererea expresă a mitropolitului Pavel Nenadovici (1749-1768) de la Carloviț, primatul ortodocșilor din Austria, Ministerul de Război va institui preoți ortodocși, întâi doar la regimentele de pe front, apoi, începând cu primul deceniu al secolului XIX, în toate unitățile militare, constituite din cel puțin o treime soldați ortodocși, de pe teritoriul Monarhiei Dunărene. După încheierea pactului dualist austro-ungar în 1868, „Serviciul Religios Militar” a fost restructurat în 15 circumscripții militare religioase sau spirituale, coordonate de vicariatul armatei de la Viena. Fiecare circumscripție era condusă de un preot catolic atașat comandamentului militar, iar preoții celorlalte confesiuni

(ortodocși, luterani și reformați), cărora li s-au adăugat ulterior rabini și imami, pentru combatanții mozaici și musulmani, erau distribuiți pe regimente și unități militare în funcție de compoziția confesională a acestora. Regulamentele militare prevedeau că preoții „acatolici”, deci din bisericile ortodoxă și protestantă, se supuneau unei duble jurisdicții: militare, sub comanda Ministerului de Război, și ecleziastice, sub ascultarea canonică a episcopilor eparhioți care-i recomandau pentru accederea pe un post de capelan militar. În cazul ortodocșilor, autoritățile de la Viena impuseseră încă din anul 1835 ca preoții militari să fie selectați din rândurile călugărilor, a preoților celibi sau a celor văduvi, preferabil fără copii, pentru a nu încălca peste măsură bugetul financiar al întreținerii acestora și a nu îngreui mutarea lor de la o unitate la alta, în funcție de necesități. De asemenea aceștia trebuia să fie buni cunoscători ai limbii germane, vehiculul de înțelegere din armata k.u.k., să fi absolvit un curs teologic superior, să aibă o ținută morală ireproșabilă și să dețină un atestat din partea episcopului hirotonitor și eparhioț.

Așa se explică recomandare emisă de consistoriul arhidiecezan din Sibiu și semnată de arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul pe numele lui Nicolae Ivan, în primăvara anului 1883, prin care „Ivan Nicolae, diacon [gr[eco] or[iental] al Arhidiecezei Transilvaniei și capelan în rezervă clasa a 2-a” era recomandat „Vicariatului Apostolic al Armatei Austro-Ungare” și „Ministerului cezaro-crăiesc al Armatei” pentru „ocuparea unui post de capelan în țările ocupate”⁴. Prin sintagma „țările ocupate”, consistoriul sibian făcea referire la Bosnia și Herțegovina, cedate de Imperiul Otoman, la Congresul de la Berlin din 1878, Austro-Ungariei, care primise spre administrație militară și Sangeacul de Novi Pazar. Ocuparea mai întâi militară a acestui teritoriu destul de vast necesita, așadar, sporirea numărului preoților militari și implicit al celor ortodocși, episcopiile ortodoxe din Austro-Ungaria recomandând în cursul anilor 1879-1882 mai multe nume în acest sens. Între acestea s-a numărat și transilvăneanul Nicolae Ivan. Învățător la Săliște, hirotonit diacon în 26 octombrie 1880 de către mitropolitul Miron Romanul și rămas văduv în 24 februarie 1881, tânărul cleric ardelean de 24 de ani corespundea cerințelor postului unui preot militar ortodox din monarhia dualistă. Vicariatul a răspuns pozitiv recomandării consistoriului de la Sibiu, înștiințând Arhidieceza Ardealului că

Arhiepiscopul și Mitropolitul Miron Romanul (1828-1898), cel ce l-a hirotonit diacon (1880) și preot (1884) pe Nicolae Ivan

diaconul Nicolae Ivan se află în evidențele Ministerului de Război în calitate de „capelan campestru de rezervă în armata [ezaro]-[r]egească”, însă pentru a fi trecut în serviciul activ al armatei avea de îndeplinit „stagiul militar obligatoriu”, de care ministerul era însă dispus să-l scutească având în vedere „situația sa familială, de care se va ține cont și în eventualitatea numirii sale în funcția de capelan”⁶.

După cum se știe nu s-a mai ajuns în situația de a fi numit în funcția de capelan militar activ, ceea ce poate avea cel puțin două explicații. În primul rând, nemobilizarea lui Ivan în stare activă de către Ministerul de Război se justifică prin vulnerabilitatea acestuia, ilustrată de autoritățile militare prin sintagma „situația sa familială”, care o implica pe Veturia-Maria, fiica sa ce nu împlinise încă trei ani, și care putea fi un factor moral și psihologic perturbator generator de sensibilitate și instabilitate în exercitarea cu succes a misiunii unui cleric militar. În al doilea rând, autoritățile superioare bisericesti de la Sibiu se răzgândiseră în ceea ce-l privea pe diaconul văduv și învățător în Săliște, mitropolitul Miron Romanul intervenind, în cursul anului 1884, la Ministerul Justiției de la Budapesta pentru numirea lui Nicolae Ivan duhovnic la închisoarea din Aiud, post pe care-l va ocupa începând cu 27 octombrie 1884 și până în 30 septembrie 1890⁷.

Acest episod necunoscut din tinerețea episcopului Nicolae Ivan întregeste parcursul său biografic și descoperă, încă o dată, necesitatea și utilitatea istoriografică a „despuierii arhivelor”, cum au susținut cu tărie și au făcut în mod consecvent marii noștri istorici de altădată.

Breviter

VIETUIREA ÎN CUVÂNT

Aurel Sasu

În anii '70-'80, Horia Bădescu era un baudelerian aducând, prin pub-urile Clujului, în recital și cântec, imnuri orifice frumuseții, făcând din mărinimia nopților și din elanul de bucurie al vârstei alternative lirice la cotidianul convulsiv născător de monștri. Baladele lui erau ca o ardere de flăcări într-o lume pe care aventura boemă a acelei generații o traducea într-o patetică celebrare a intimității opusă celei sumbre și nedeslușite a piețelor publice. În fapt, poezia era de-atunci proba unei beatitudini în ritmul pur al existenței, dincolo de ruina și urâtul de fiecare zi. Era ca o mângâiere de mormânt deschis și ca o strălucire de pustiu. Acea mitologie a Clujului s-a pierdut, cu urmări incalculabile pentru istoria recentă a orașului, când rățâcit în tăcerea depresivă a zidurilor, când luptând eroic cu maladia sumbră a hegemoniei zgomotului ca spectacol. Locurile în care poezia lui Horia Bădescu se făcea pe sine când muzică, pierzând răbojul timpului, când aromă de fiori ai sângelui, purtau litere visătoare ca o temelie de Curte Veche din romanul lui Mateiu I. Caragiale: Mongolul, Urania, Arizona, Croco, Pescarul, Melody, Chios sau Fetițele vieneze, topografie a unui itinerar de dragoste, de frumos și de încântare, plin de vraja depărtării și de generoasa utopie a libertății. Fiindcă eram liberi. Liberi, fiindcă poezia ne făcea liberi și fiindcă hotărâam singuri cât durau nopțile și care erau hotarele nestătătoare ale zilei. În acei ani, Horia Bădescu a întreținut, când cu austeritate, când cu ispite sculptate în plâns de trubadur acest sâmbure de sacralitate atât de necesar sufletelor trăind dureros și exclusiv în cultul de anonim al vieții. Visătorie, candoarea, emoția vibrând în juvenilul gest de frondă ne-a apropiat pe toți cu un ceas mai devreme de spiritul solitar al credinței pe întinsul șesurilor evanghelice ale lui Verlaine. Jumătate în rai, jumătate în iad, însoțindu-l pe Orfeu, nu eram învinși decât de noi înșine. Poezia ne făcea orgolioși, râvnitori de altare deschise și de praguri sfinte. Iar în această aventură, în această frenezie a regăsirii, Horia Bădescu a fost întâiul complice al insomniei căutării de sine. Iată-l acum pe poetul tandrelor foșniri de albastru, al umbrelor de timp și al veșnicilor trecătoare în ipostaza de teoretician al poeziei sub semnul ființării Ființei în orizontul ontologic (heideggerian, Ființa ca „eveniment al revelației propriului” și „scoatere din ascundere” a prezenței). Ce ne spune în admirabilele lui eseuri despre poezie din volumul *Dacă Orfeu* (Editura Limes, Cluj, 2015). Nu voi numi comunicări aceste eseuri, deși sunt datate ca atare! Ne spune că poezia este un salt de la un nivel la altul, o deschidere a ființei către Ființă în eternitatea ei, cu alte cuvinte, un salt înspre divinitate (absolutul ca „autoafirmare a iubirii”). Dorind să fie o esență a Existentului, poezia poate fi gândită numai în extazul coexistenței cu dumnezeirea. Prin ea, sufletul trăiește în reflectarea treimică a Unului, deci în comuniune cu sine (Plotin) și cu plenitudinea Frumosului, a ființei fără ființare (cea care se revarsă, rămânând, ca esență, neclintită în preaplina lui!). Cu o vorbă a lui Nietzsche, poezia este un fel de a ne vedea pe noi mai presus de noi înșine. Puțin pretențios, dar în spiritul comentariilor lui Horia Bădescu, așa spune că poezia îl eliberează pe Dumnezeu din ceea ce Bлага numește robia temniței umane. Fiindcă prin ea, prin poezie, nu vedem realitatea, ci chipul realității, așa cum prin chipul omului vedem invizibilul naturii divine. Dacă e să accept că poezia este o „reverie divină”, atunci sigur urmează că ea este un paradis al nefiindului și o solitudine locuită, cea despre care scrie J. L. Borges. Solitudinea omului locuit de nevăzutul lumii, de transcendența revelată și de Adevărul ultim al Celui întreg în fiecare. Pentru că ea, poezia, zice Horia Bădescu, „este o modalitate de a ne trăi umanitatea” și „o implozie a limbajului în Ființă”, acea Ființă pe care Dumitru Stăniloae o numește „eternitatea pre-existentă” a oricărui început. Prin urmare, reabilitarea poeziei nu poate începe decât prin această comuniune, participare la „înnoirea învierii lui Hristos” (Sf. Grigorie de Nazianz) și re-întemeierea omului în și prin deplinătatea Verbului. Adică prin identitatea lui Este, într-o desăvârșire (fericirea, binele, unitatea și virtutea) sporite de la sine. Este punctul cel mai înalt în care poezia este invitată să-și uite cuvintele, să se depărteze de curgerea lor obișnuită și să descopere Cuvântul, în teandria Logosului divin a conlucrării dintre cele două firi: omul complet doar în unire cu transcendentul (Sf. Ioan Damaschin). Numai astfel poate ea, poezia, „să răsfete / o singură lumină în miile de fețe”. Am citat din Sf. Grigorie de Nazianz (*Ars poetica*) în tălmăcirea Mitropolitului Bartolomeu. Pentru care versul este zămislire a Duhului Sfânt.

¹ Episcopul Nicolae Ivan 1855-1936 ctitorul reînviatai eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului. Studii și documente, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj-Napoca, 1985, 425 p.

² Tabor, Anul V, Nr. 9, Cluj-Napoca, 2011.

³ Ștefan Iloaie, Bogdan Ivanov, Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului la 90 de ani (1921-2011), Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2012.

⁴ Pentru detalii despre istoria vicariatului vezi: Emerich Bielik, *Geschichte der K.u.K. Militär-Seelsorge und des Apostolischen Feld-vicariates*, Selbstverlag des Apostolischen Feld-Vicariates, Wien, 1901, 373 p.

⁵ Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Mittelbehörden, Apostolisches Feldvikariat, Bücher 48, Nr. 1888 și 2157 din 1883.

⁶ Ibidem, Nr. 3718 din 1883.

⁷ Episcopul Nicolae Ivan 1855-1936, pp. 28-31, 207-209.

Maica Tereza de Calcutta – creionul lui Dumnezeu

Protos. Benedict Vesa

Lntro rugăciune adresată lui Dumnezeu, Maica Tereza de Calcutta scria: „Iisuse scump, ajută-mă să răspândesc lumina Ta oriunde merg. Umple-mi inima cu Duhul Tău și cu viața Ta... Luminează prin mine și fii prezent în mine, astfel încât orice suflet cu care intru în contact să simtă prezența Ta din inima mea. Fă ca ceilalți, privindu-mă, să nu mă vadă pe mine, ci pe Tine! Rămâi cu mine și voi începe să luminez așa cum Tu luminezi, astfel încât să fiu lumină pentru alții... Ajută-mă să Te vestesc fără a Te predica, nu prin cuvinte, ci prin exemplul meu, cu o forță puternică care atrage, cu influența binefăcătoare a ceea ce fac, cu plinătatea vizibilă a iubirii pe care inima mea o are pentru Tine”¹.

Aici se cuprinde „planul de lucru” al uneia dintre cele mai cunoscute femei din lumea contemporană, mistic și manager deopotrivă, protagonistă a carității evanghelice la nivel universal. Se naște la 26 august 1910 (Agnesea Gonga Boiagiu) la Skopje, Macedonia, cel mai mic copil al familiei Nicolle și Drana Boiagiu. Tatăl său, un comerciant învățat, de origine aromână, a fost angajat în mișcarea de eliberare a Albaniei de sub stăpânire turcească. După moartea tatălui său, când abia împlinise opt ani, a fost crescută de mama sa, alături de ceilalți doi frați, Lazar și Age, în credința romano-catolică.

Simte chemarea monahală și intră în comunitatea surorilor de la Loreto, ramura irlandeză a Institutului Sfintei Fecioare Maria, ordin care se ocupa cu activități misionare în India. Primește numele de Maria Tereza a Pruncului Iisus, în cinstea celei care a inspirat-o, Tereza de Lisieux a Pruncului Iisus. Lucrarea sa misionară în India începe încă din anul 1928, unde-și va depune și vorturile monahale. Predă mai mult timp într-un liceu de fete din Calcutta, deținând și postul de director al acestei instituții. Noaptea de 19 decembrie 1946 reprezintă un moment decisiv din viața sa – atunci simte cu limpezime o chemare imperativă înspre slujirea celor „mai săraci dintre săraci”, o „vocație în vocație”. Cu acceptul Vaticanului, doi ani mai târziu, lăsând la o parte comoditatea și protecția din mănăstire, părăsește ordinul și înlocuiește hainele călugărești cu sari-ul alb, haina săracilor în India, tivit cu albastru, în amintirea Sfintei Fecioare Maria. În octombrie 1950 va fi aprobată instituirea congregației religioase „Misionarele Carității”, într-un timp extrem de dificil ce a urmat independenței Indiei față de Coroana Britanică. Surorile carității construiesc case celor sărmani, oferă hrană celor săraci și acompaniază pe cei bolnavi în suferința lor. În această perioadă, Maica Tereza, femeia mică de statură și foarte plâpândă, dovedește o energie care transformă viețile celor din jurul său. În urma recunoașterii congregației sale cu titlul de drept pontifical, în anul 1965, lucrarea misionară depășește granițele Indiei prin înființarea de cămine de bătrâni, case pentru nevoiași, adăposturi pentru mame necăsătorite, orfelinate, clinici pentru cei bolnavi de tuberculoză, maternități și nenumărate școli. Anul 1979 înseamnă recunoașterea meritelor sale prin decernarea la Oslo a premiului Nobel pentru pace, pe lângă numeroase distincții și premii primite. Deși geografic își petrece cea mai mare parte din viață departe de casă, ființial se simte încă legată de țara sa. Așa se face că unul din visele sale importante a fost răspândirea lucrării sale filantropice în Albania, prin întemeierea a trei case sociale în anul 1991. Între anii 1994-1995 conduce o campanie puternică împotriva avortului, în numele dreptului la viață, pe lângă ONU. Din pricina agravării stării sale de sănătate, la începutul anului 1997 se retrage din funcția de superior general al ordinului, lăsând locul surorii Nirmala Joshi, o indiană hindusă convertită la creștinism. Trece la cele veșnice câteva luni mai târziu, la 5 septembrie 1997, și are parte de funeralii de stat.

Afirmam mai sus că anul 1946 a reprezentat un moment de maximă intensitate spirituală în viața sa, care a determinat întregul său itinerar misionar de mai târziu. Ea însăși descrie acest moment: „Doresc să încep o viață diferită de cea pe care am trăit-o până acum în mănăstire, pentru a-mi oferi viața săracilor, în slujire totală. Dumnezeu mă cheamă astfel din septembrie 1946. Pentru a desfășura această muncă, în rugăciune și jertfă, este necesar să mă apropiu de săracii de pe stradă și să devin săracă asemenea lor, pentru a vedea în fiecare sărac pe Hristos”². Nu era vorba de o simplă turnură

dintre ascetism spre activism, ci de concretizarea mesajului evanghelic al slujirii aproapelui în plan practic, rămânând același accent pe dimensiunea contemplativă a vieții spirituale, ca sursă și generator a implicării sociale: „Noi nu suntem asistente sociale. Îl contemplăm pe Iisus în Euharistie și în săracul abandonat de toți... Iubirea noastră față de Iisus este exprimată prin munca noastră. Rugăciunea în acțiune este iubirea în acțiune” spunea Maica Tereza surorilor sale, învățându-le să se roage muncind pentru „salvarea și sfințenia semenilor”. În consecință, și scopul oamenilor în petrecerea lor pe pământ este acela de „a sătura, prin sfințenia vieților noastre, setea lui Iisus și de a vesti iubirea lui Iisus și dragostea Lui pentru suflete... Suntem aici doar pentru iubirea lui Dumnezeu și compasiunea noastră trebuie să fie adevărată. Trebuie să simțim în toată ființa noastră munca pe care o facem, trebuie să trăim flăcări de iubire. Fiecare misionară a Carității trebuie să fie ca un rug aprins. Pentru a fi autentică, iubirea trebuie să doară. Privește-L pe Iisus prin patima Sa”³. „Setea” Domnului Hristos a reprezentat expresia iubirii intense manifestată printr-o apropiere cât mai mare față de El, pe de o parte, iar pe de altă parte, comunicată „fraților Săi prea mici” prin actele de caritate. De aici și sensul urgenței și responsabilității față de lumea care ne înconjoară. Două sunt coordonatele limpezi ale misiunii sale – stabilirea unei legături cât mai intime a celor din jur cu Dumnezeu și manifestarea dragostei în actele de slujire caritativă a celor sărmani.

Metafora cea mai sugestivă pe care adesea o folosea pentru a descrie misiunea sa în lume era aceea de „creion în mâinile lui Dumnezeu, care scrie o scrisoare de dragoste lumii”⁴. Altfel spus, a devenit un instrument al carității dumnezeiești, arătând lumii că Dumnezeu este real, că îl însoțește pe om și că nu a încetat niciodată să iubească lumea „prin tine și prin mine”. Iubirea pe care o proclamă nu este ceva teoretic, oricât de generos ar fi exprimată, ci are brațe active, care se deschid către cei care sunt în nevoie. Pe linia protectoarei sale, Maica Tereza dă

importanță maximă gesturilor mărunte, făcute din mărinimie sufletească, față de cei lângă noi. Exprimă limpede acest lucru: „Să zâmbești unui om care este supărat; să vizitezi, chiar și pentru puțin timp, pe cineva care este singur; să oferi adăpost sub umbrela ta cuiva aflat în ploaie; să citești ceva unui orb; aceste acțiuni și multe altele pot părea mărunte, dar astfel noi putem să dăm iubirii noastre pentru Dumnezeu o formă concretă”⁵.

Problema suferinței omului și a raportului care se stabilește cu dragostea lui Dumnezeu rămâne una extrem de dificilă și în contemporaneitate. Tocmai de aceea, unul dintre profesorii de Teologie din zilele noastre obișnuia să afirme faptul că cel mai bun teolog este acela care poate să răspundă obiecției aduse providenței divine cu referire la prezența suferinței în lume, mai ales în cazul inocenților. Singura care poate să dea răspunsuri în cazul acesta este dragostea, definită de Maica Tereza drept „credința în acțiune”. Aceasta presupune imitarea lui Hristos și, în consecință, dăruirea totală față de cel de lângă noi, până la sacrificiu. Într-o lume care se confruntă cu singurătăți de tot felul și se propagă constant individualismul în detrimentul comuniunii, Maica Tereza are un glas profetic – este „un semnal, un avertisment, o avangardă pentru a indica drumul... schimbarea inimii”⁶. Putem fi creioane prin care Dumnezeu să scrie epistole de dragoste celor care se simt singuri și exilați la marginea societății. *Dragostea nu cade niciodată.*

3 Maica Tereza, *Unde este iubire, acolo este Dumnezeu*, p. 208.
4 Maica Tereza, *Unde este iubire, acolo este Dumnezeu*, p. 380.
5 Maica Tereza, *Unde este iubire, acolo este Dumnezeu*, p. 368.
6 Franca Zambonini, *Tereza de Calcutta – Creionul lui Dumnezeu*, p. 199.

Mircea-Gheorghe Abrudan, *Ortodoxie și Luteranism în Transilvania între Revoluția pașoptistă și Marea Unire – evoluție istorică și relații profesionale*, Editura Andreiana / Presa Universitară Clujeană, Sibiu / Cluj-Napoca, 2015, 934 p.

Istoria Transilvaniei a fost, încă din Evul Mediu, una mozaicată, ce a presupus interferența mai multor națiuni, culturi și confesiuni. Între acestea, Ortodoxia și Luteranismul au ocupat

un loc aparte. În ciuda importanței celor două și a fructuosului dialog ce a existat între ele, despre aceste aspecte s-a vorbit destul de puțin în cercetarea istoriografică mai veche sau mai nouă.

În acest context, apariția amplei monografii intitulate: *Ortodoxie și Luteranism în Transilvania între Revoluția pașoptistă și Marea Unire – evoluție istorică și relații profesionale*, la bază teza de doctorat în istorie a domnului Mircea-Gheorghe Abrudan, o cercetare aproape, dacă nu chiar exhaustivă dedicată acestui subiect, este una binevenită¹. Dotat cu acribia cercetătorului istoric, bun cunoscător al limbii germane gotice și, în același timp, competent și în chestiuni de teologie, autorul oferă atât o privire panoramică asupra acestor relații, cât și informații detaliate cu privire la evoluția lor în diferite perioade de timp.

Lucrarea beneficiază de un cuvânt de binecuvântare semnat de către Înaltpreasfințitul Laurențiu al Sibiului (pp. 9-11), care apreciază cu precădere contribuțiile aduse de autor în privința unor aspecte ce țin de istoria Bisericii Ortodoxe din Transilvania, de relația acesteia cu mediul sășesc și modul în care creionează el portretul Sfântului Ierarh Andrei Șaguna² și de prefața domnului profesor Nicolae Bocșan (pp. 15-25), care constată că:

“Fără îndoială, cartea lui Mircea-Gheorghe Abrudan constituie un reviriment în cercetarea biografiei și a operei Sfântului Ierarh Andrei Șaguna, mitropolitul Transilvaniei, contribuind cu noi informații și interpretări în raport cu ceea ce s-a scris până acum. Subliniind caracterul central-european al arhierului român, autorul a reafirmat importanța și valoarea istoriei comparate a bisericilor, necesitatea reinnoirii continue a bazei documentare și abordarea ei într-un context mai larg decât cel local”³.

Cercetarea propriu-zisă este structurată în patru mari capitole, segmentate la rândul lor în mai multe subunități. Partea introductivă (pp. 37-118) conține pe lângă analiza critică a bibliografiei, prezentarea stadiului de cercetare al temei și delimitările de natură metodologică, câteva aspecte privitoare la istoria celor două Biserici, cea Ortodoxă și cea Luterană. Cea de-a doua parte (pp. 119-453), conține informații detaliate cu privire la statutul Bisericii Ortodoxe din Transilvania și Ungaria în perioada șaguniană (autorul insistând aici asupra impactului pe care l-au avut evenimente precum revoluția de la 1848 asupra Bisericii, asupra operei și moștenirii șaguniene și asupra relațiilor acestuia cu liderii celeilalte instituții eclesiastice pomenite).

Cel de-al treilea capitol (pp. 454-613) este dedicat apoi relațiilor dintre cele două confesiuni în perioada 1848-1914. Dacă în partea anterioară, Mircea-Gheorghe Abrudan a insistat doar asupra relațiilor conducătorului instituției românești cu omologii din cealaltă, aici insistă asupra modului în care se dezvoltă aceste relații la nivel instituțional, prezentând aspecte legate de titulatură și jurisdicție, organizare administrativă, demografie sau publicistică.

Ultima parte a lucrării (pp. 614-764) este dedicată lucrărilor cu valoare legislativă din perioada analizată. Autorul analizează principalele documente din acest areal emise în perioada cercetată și arată care au fost sursele care au stat la baza gândirii sinodale a mitropolitului Andrei Șaguna.

Cercetarea amplă, bine documentată, întocmită cu meticulozitate și scrisă într-un stil plăcut, se constituie într-o lucrare valoroasă și utilă atât pentru mediul istoriografic cât și pentru cel teologic. Apreciind bogatul element de noutate și contribuțiile pe care Mircea Abrudan le aduce în analiza relațiilor dintre cele două mari confesiuni ale Ardealului în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima parte a secolului XX, nu putem decât să îl felicităm pe autor și să recomandăm cititorilor dornici să pătrundă în universul dinamic al relațiilor interconfesionale din spațiul transilvănean să se delecteze cu lectura ei.

Ierom. Maxim Morariu

¹ De altfel, ea a fost deja remarcată de către comunitatea specialiștilor, cf. Nicolae Bocșan, „Mircea-Gheorghe Abrudan, *Ortodoxie și Luteranism în Transilvania între Revoluția pașoptistă și Marea Unire – evoluție istorică și relații profesionale*”, în *Transylvanian Review*, XXIV (2015), No. 3, pp. 149-151.

² „Tânărul autor ne surprinde, în mod fericit, nu mai puțin prin capitolele dedicate istoriografiei Bisericii Ortodoxe din Transilvania în Epoca Modernă și biografiei culturale a mitropolitului (Andrei Șaguna, n.n.), cât, mai ales, prin cele axate asupra relațiilor mediului român cu mediul social-politic sășesc concitadin și cu liderii de seamă ai Bisericii Evanghelice sășesti din Transilvania, capitole ce ilustrează în chip plenar înălțimea vocației sacerdotale, marea capacitate de dialog, ascuțitul spirit diplomatic, înalta statură politică și ampla viziune culturală, pe scurt, orizontul creștin și european al Sfântului Ierarh Andrei Șaguna”, Laurențiu Streza, „Cuvânt de binecuvântare”, în Mircea-Gheorghe Abrudan, *Ortodoxie și Luteranism în Transilvania între Revoluția pașoptistă și Marea Unire – evoluție istorică și relații profesionale*, Editura Andreiana / Presa Universitară Clujeană, Sibiu / Cluj-Napoca, 2015, p. 10.

³ Nicolae Bocșan, „Prefață”, în Mircea-Gheorghe Abrudan, *Ortodoxie și Luteranism în Transilvania între Revoluția pașoptistă și Marea Unire – evoluție istorică și relații profesionale*, Editura Andreiana / Presa Universitară Clujeană, Sibiu / Cluj-Napoca, 2015, p. 24.

¹ Maica Tereza, *Unde este iubire, acolo este Dumnezeu*, Baia Mare, Editura Surorilor Lauretane, 2007, p. 408-409.

² Franca Zambonini, *Tereza de Calcutta – Creionul lui Dumnezeu*, București, Editura Paoline, 2003, p. 44-45.

Episcopul Nicolae Ivan al Clujului și câteva personalități ale vremii sale

Pr. Asist. Cosmin Cosmuța

Lrin activitatea deosebit de intensă pe care a desfășurat-o în fruntea reînvierei Eparhiei a Vadului, Feleacului și Clujului, între 1921 și 1936 - se poate spune chiar, prin recitarea din temelii a acestei eparhii -, episcopul Nicolae Ivan a rămas în istorie ca una din personalitățile românești ale Transilvaniei interbelice.

În momentele cele mai importante ale păstoririi sale - alegerea și instalarea în scaunul de la Cluj, sau la sfințirea Catedralei episcopale, precum și la moartea sa -, episcopul Nicolae a avut în preajmă diferite personalități ale vieții culturale, bisericești sau politice din România acelor ani. În cele ce urmează ne propunem să aruncăm o scurtă privire asupra felului în care ierarhul clujean era văzut prin ochii acestor oameni de seamă sau asupra modului de raportare la aceștia.

Încă de la înființarea unui Consistoriu ortodox la Cluj în 1919 și apoi a Episcopiei propriu-zise a Vadului, Feleacului și Clujului, în 1921, asesorul și apoi episcopul Nicolae Ivan a avut alături pe viitorii membri ai Adunării eparhiale. Menționăm aici doar câteva nume de rezonanță: Ioan Lupăș, Alexandru Lapedatu, Silviu Dragomir, Sextil Pușcariu, Gheorghe Bogdan-Duică. Prin natura demnității pe care a ocupat-o la Cluj, episcopul Nicolae a avut legături cu cei mai înalți demnitari ai statului, membri ai guvernului, deputați, oameni politici, cu regii Ferdinand I și Carol al II-lea și, bineînțeles, cu ceilalți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române.

Înființarea episcopiei clujene era văzută la vremea aceea ca o reînviere a vechilor episcopii din zonă, ce funcționaseră sub ocrotirea domnitorilor moldoveni Ștefan cel Mare și Petru Rareș. Mai târziu, Sfântul Ierarh Andrei Șaguna de loa Sibiu a lansat ideea înființării mai multor episcopii în Mitropolia Ardealului, între care și una la Cluj, dar din pricina neprielniceii vremurilor, gândul său nu s-a putut pune în fapt. Istoricul Ioan Lupăș socotea, în 1921, cu prilejul alegerii asesorului Nicolae Ivan ca episcop al Clujului, că abia în primii ani de după Marele Război s-a ajuns la împlinirea programului de restituire integrală a ortodoxiei românești și la reînvierea vechilor noastre episcopii, așa cum le plănuiase marele organizator Șaguna în cursul nepregătatei sale lupte pentru reînființarea mitropoliei noastre... Programul lui Șaguna este acum îndeplinit în parte... Aici, în Clujul care a fost cetatea îngrădirii tuturor libertăților noastre religioase, culturale și politice, prin actul electoral de astăzi, s-a așezat încă un stâlp puternic pentru templul măreț al culturii noastre religioase, morale și culturale. (Din Cuvântarea deputatului Dr. Ioan Lupăș rostită cu ocazia alegerii celui dintâiu Episcop al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, la 28 septembrie 1921).

Ideea continuității vechilor eparhii transilvane a fost subliniată și de mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului: *Credința strămoșilor noștri din acele părți a fost susținută prin păstoria unora vâdici din episcopia Vadului, înființată de Ștefan cel Mare și prin episcopia Feleacului, așezată la porțile Clujului, cum și prin episcopia Geoagiului. Astăzi, sub scutul libertății noastre naționale, am strâns aceste episcopii într-un nou altar, în episcopia Clujului.* (Din Vorbirea Înalt Preasfințitului Sale Domnului Mitropolit Nicolae, rostită cu ocazia hirotonirii P.S. Sale Nicolae Ivan de episcop, Sibiu, la 4 decembrie 1921). Cu același prilej, mitropolitul sibian afirma că munca depusă până atunci de noul episcop Nicolae Ivan pe ogorul Bisericii este o garanție a succesului în dificila întreprindere de organizare a proaspăt înființatei eparhii: *După lucrările pregătitoare, azi dăm episcopiei Clujului pe slujbașul altarului și păstorul cel nou. Ea își primește un păstor care din tinerețile sale s-a dedicat în serviciul Bisericii, mai întâi ca învățător, apoi ca preot, ca protopop al tractului Alba-Iulia, apoi ca sfernic al Consistoriului arhidiecezan de aici, iar în timpul din urmă ca prezident al diecezei Clujului. Cred că Prea Sf. Sa, cu bogata sa experiență, va organiza eparhia nou înființată, pentru că nu e lucru ușor organizarea din nou a unei eparhii.*

După alegerea și hirotonirea sa ca episcop al Clujului, cu prilejul înmânării cărjei arhierice, regele Ferdinand își exprima și el convingerea că abilitățile de administrator de care a dat dovadă până în acel moment, în slujba Bisericii, îl vor ajuta pe noul episcop clujean să organizeze temeinic tânără eparhie: *Prea Sfințite Părinte Nicolae, buna administrare pe care ai dovedit-o oriunde și-a fost dat să lucrezi până acum pentru binele Sfintei Biserici, munca neobosită pentru răspândirea culturii sufletești pe care ai desfășurat-o o viață întreagă, ne sunt o cheazăsigură că noua episcopie va avea în Prea Sfinția Ta un vrednic organizator, care va ști să clădească pe temelii sănătoase și trainice acest nou așezământ al credinței strămoșești și al culturii naționale.* (Din Cuvântarea regelui Ferdinand I, ținută la 8 decembrie 1921 în Palatul regal din București, cu ocazia investirii cu cărja arhierescă a noului episcop al Clujului de către suveran).

Aceeași încredere în talentul organizatoric al episcopului Nicolae Ivan o avea și colegul și vechiul său tovarăș de luptă în chestiunea națională a transilvănenilor, episcopul Roman Ciorogariu al

Oradiei, care a participat la instalarea noului arhieru clujean în calitate, de reprezentant al mitropolitului Nicolae al Ardealului: *Sunt fericit că și-a aflat răsplata muncii tale în via Domnului și că eu, vechiul tău tovarăș de luptă și suferință, te pot introduce în scaunul episcopial. Talentul tău organizator e o cheazăsigură că vei deschide larg drumul propășirii acestei eparhii spre preamărirea lui Dumnezeu și fericirea scumpei noastre patrii. Să nu se clatine genunchele tale în acest drum sfânt!* (Din Vorbirea P.S.S. Episcopului Ciorogariu ca mandatar metropolitan, rostită cu ocazia introducerii întâiului episcop al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj, la 19 decembrie 1921).

Episcopul Nicolae de la Cluj a îndreptățit încrederea în talentul său gospodăresc a celor ce s-au exprimat în acest sens la urcarea sa în scaun, în 1921. Dovada acestui fapt este sfințirea Catedralei din Cluj în 1933, după ce se îngrijise de reședință pentru episcopie, de sediu pentru Academia teologică de aici și, în general, de organizarea și punerea în funcțiune a noii eparhii. Efortul depus de vlădica Nicolae, timp de zece ani, pentru a vedea sfințită catedrala românilor ortodocși din Cluj, a fost identificat aproape organic, de către Sextil Pușcariu, în alcătuirea zidirii ce s-a târnosit în luna noiembrie a anului 1933: *Din ce a fost clădită catedrala între zidurile căreia ne găsim azi? Numai din piatră și fier și iscusința arhitectului? Desigur că nu, ci înainte de toate din spiritul de sacrificiu și din devotamentul pe care nu-l poate da decât adevărata credință în Dumnezeu. Din sacrificiu de Stat în zile grele, din jertfa adusă de credincioși și mai ales din devotamentul acela unic, neobosit și stăruitor al Preasfințitului episcop al Clujului.* (Din Cuvântarea D-lui Prof. Sextil Pușcariu la deschiderea adunării generale anuale a „Frăției Ortodoxe Române”, în Catedrala din Cluj, duminică, 5 noiembrie, 1933).

Profesorul Alexandru Lapedatu, membru al Adunării eparhiale a Clujului, era și el de părere că prin rolul asumat și prin munca jertfelnică a întâistătorului de pe scaunul episcopal clujean s-a ajuns la ceasul sărbătoresc al sfințirii acestui monument al credinței neamului românesc, înălțat în capitala suferinței de veacuri a românilor transilvăneni: *Au trebuit însușirile bine cunoscute ale Prea Sfinției Tale - de credință și iubire, de voință și hotărâre, de sârğuință și energie, de încredere și optimism - pentru ca, animând și stimulând pe toți, necruțând ostenele și oboselile și nedând odihnă trupului și spiritului până ce-n fiecare zi nu se îndeplineau cele ce trebuiau să se îndeplinească, s-a ajuns la sfârșitul fericit de azi - la sfințirea bisericii catedrale a Episcopiei noastre, care este, de la Unire încoace, cea mai grandioasă afirmare materială a poziției noastre naționale în acest oraș și în această țară de seculară și istovitoare aspirare politică și religioasă.*

Pentru aceasta, Prea Sfințite, noi Vă privim și Vă socotim ctitor, adevărat ctitor al acestei catedrale, după cum sunteți ctitor, adevărat ctitor al Eparhiei noastre. (Din Cuvântarea dlui prof. univ. Alexandru Lapedatu, ținută cu prilejul festivităților de la sfințirea Catedralei din Cluj, la 4 noiembrie, 1933).

Cu ocazia sfințirii Catedralei, patriarhul României, Miron Cristea își exprima și el bucuria de a fi martor la acest eveniment într-o zonă în care cu ani în urmă făcuse vizite, ca delegat al Mitropoliei ortodoxe de la Sibiu: *Suntem mândri de gospodăria ce s-a purtat în eparhia Clujului sub conducerea vrednicului episcop Nicolae Ivan, iar măreața catedrală este una din strălucitele dovezi ale acestei cinstite gospodării. Mulțumesc lui Dumnezeu că m-a învrednicit să petrec în zilele bătrânețelor mele aceste clipe de nemărginită fericire între voi* (din Cuvântarea ținută la Cluj în 4 noiembrie, 1933), iar mitropolitul Ardealului, Nicolae Bălan, originar din ținuturile Bistriței, deci de pe teritoriul eparhiei clujene, vedea în acest edificiu un simbol al biruinței neamului: *Cu inima plină de veselie am venit la sfințirea catedralei ortodoxe din Cluj. Această catedrală e un simbol al biruinței neamului nostru și al Bisericii sale naționale. În sfântă simțire creștinească, Biserica noastră a știut întotdeauna să crească poporul. Noi ne vom pleca smeriți în fața altarului clădit cu atâtea jertfe, recunoscând că mari și minunate sunt lucrurile Domnului. Cerșesc binecuvântarea cerească asupra operei noastre și asupra întregului cler și popor al eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.* (Din Cuvântarea ținută la Cluj în 4 noiembrie, 1933).

Istoricul Ioan Lupăș considera momentul sfințirii catedralei punctul culminant al activității sale ierarhice (a episcopului Nicolae Ivan n.n.), ca un lucru care a știut să desțelenească ogorul părăginit și să întemeieze în scurtă vreme o serie de așezăminte durabile... *Sub cupola și la altarul catedralei se vor întâlni, în taina rugăciunilor stăruitoare, sufletele celor adormiți în dreapta credință cu ale celor aflători în viață și cu ale celor ce vor urma după noi* (Cluj, 4 noiembrie 1933).

Spicuind din cuvintele contemporanilor referitoare la episcopul Nicolae Ivan al Clujului, am putut vedea că, încă de la alegerea sa ca ierarh, atât Statul cât și Biserica și-au pus în el mari speranțe în ceea ce privește organizarea noii eparhii. Momentul sfințirii catedralei ortodoxe din Cluj, care constituie și încununarea eforturilor depuse ca episcop, demonstrează că ierarhul nostru și-a împlinit cu prisosință menirea, răspunzând în chip strălucit tuturor așteptărilor, fără a se lăsa doborât de greutatea peste care a fost nevoit să treacă, cu toate că se afla la o vârstă înaintată, vârstă la care energia de care a dat dovadă este cu atât mai vrednică de admirație. Admirat de contemporani și cinstit de urmași, vlădica Nicolae își odihnește rămășițele pământești la subsolul catedralei pe care cu atâtea trudă a ctitorit-o.

Bibliografie: Alexandru Moraru, *Scurt istoric al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, 1921-2006*, Ed. a II-a, Cluj-Napoca, 2006; *Revista Renașterea*, nr. 45-46 și 47, (XI) 1933; *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului și Feleacului ținut la Cluj în anul 1921*, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921.

Datoriile noastre și deficitul de încredere

Pr. Bogdan Ivanov

riza creditelor și a datoriilor populației continuă să rămână un subiect dramatic pentru mulți dintre semenii noștri și o mare dilemă pentru autorități, care par tot mai incapabile de a găsi soluții. Pe de-o parte ne lovim de lipsa de orizont a datornicilor, iar pe de alta de neputința unui sistem care, prin lipsa lui de viziune sau, mai grav spus, prin lăcomie a creat acest blocaj. Pentru că în acest moment vorbim de o situație fundamentată nu doar pe deficite, ci și pe păcate. Iar unul din păcatele capitale de care suferă societatea în care trăim și de care nimeni nu mai vorbește astăzi este lăcomia.

Dacă ar fi să ne asumăm provocarea de a lectura acest subiect în cheie creștină, am putea spune că dincolo de defectiunile unui sistem bancar, care este departe de a fi perfect, asistăm la un mare deficit de încredere. Și tocmai acest lucru subminează substanța societății în care trăim și respectul față de instituțiile care au menirea de a ne face viața mai frumoasă și în care băncile ocupă un loc privilegiat. Privită în esența ei, orice relație de împrumut este în primul rând un transfer reciproc de încredere de la cel care oferă un capital spre cel care îl primește. Și acest lucru constituie fundamentul tuturor relațiilor interumane, dar și a raporturilor cu societatea și cu instituțiile care o definesc.

Când oferi cuiva un credit, investești ceva mai mult decât capitalul de bani, și anume încrederea că persoana respectivă va face exact ce spune cu acel împrumut și că își va asuma rigoarea de a-l returna la timp, așa cum a fost învoiala. De cealaltă parte, cel care cere un împrumut apelează în primul rând la onestitatea creditorului, convins fiind că acesta nu îi va trăda încrederea și așteptările și că, prin împrumutul pe care i-l oferă, crede în visele și proiectele pe care le are. De aceea putem spune că substanța umană a oricărui împrumut este încrederea și cinstea și nu banul, iar capitalul primit trebuie să contribuie la lărgirea libertății celui care împrumută și nu la limitarea ei. Toate acestea însă presupun câteva virtuți esențiale precum: onestitate, respect, transparență și, mai ales dreaptă măsură sau cumpătare, inclusiv în a-ți face vise și idealuri.

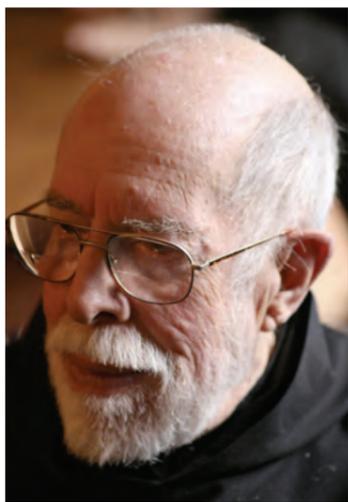
Este la fel de evident că în acest moment intervine pericolul de a nu ști exact care îți sunt prioritățile și mai ales posibilitățile, dar și de a nu găsi onestitate și bună credință din partea celui care oferă, care, înainte de a crede în proiectele tale și de a le sprijini, își urmărește propriul interes. În mod evident creditorii au greșit din lipsa de transparență și din neputința de a atrage atenția asupra evaluării nevoilor reale și au finanțat idealuri falimentare, în timp ce debitorii au greșit prin excesul de speranță pe care l-au avut, fără a mai avea cenzura cumpătării. Este bine să ai proiecte și idealuri pentru care să lupti, dar niciodată să nu le plătești cu prețul limitării propriei libertăți, pe care o creditare deficitară sau niște nevoie lipsite de realism și-o poate aduce.

A reînvața lecția cumpătării și a responsabilității, dar și a gestionării sincere a propriilor nevoi este pentru noi, debitorii o maximă prioritate pentru a evita excesele. Astfel vom putea privi orice împrumut ca un instrument care să ne lărgescă libertatea, prin proiectele pe care le face posibile, și nu să o limiteze. La rândul lor, băncile trebuie să ne asigure că nu au abdicat de la valori precum onestitate, transparență, dar și fermitate în a arăta care sunt adevăratele proiecte în care trebuie să investești capital. Numai așa ele vor crede cinstit și fără lăcomie și pe mai departe în visele oamenilor și ale lumii.

De fapt, esența însăși a relației noastre cu Dumnezeu se structurează asemenea unui credit, ea având la bază un mare capital de încredere pe care Domnul ni-l oferă și totodată un orizont de așteptări, care poate fi împlinit sau nu. Diferența esențială este că acest capital inițial nu se diminuează, chiar dacă el este risipit sau gestionat defectuos prin superficialitate și nepăsare și că el poate fi recâștigat în aceeași măsură dacă omul se reîntoarce la încrederea pe care i-o oferă Dumnezeu. Chiar dacă oferind credit Dumnezeu provoacă libertatea omului de a gestiona inteligent un capital în folosul semenilor săi și nu în interes propriu, El o face cu scopul de a lărgi și mai mult libertatea personală a fiecăruia de a face binele și de a fi solidar cu semenii.

Fratele Alain și-a început călătoria spre ceruri

Ierom. Maxim Morariu

In dimineața zilei de 16 ianuarie a acestui an, călugărul benedictin Alain Thierson din En Calcat (Franța) și-a început călătoria înspre ceruri. Celor mai mulți dintre cititori numele lui nu le spune nimic. Fratele Alain, așa cum era el cunoscut (și cum l-am cunoscut și eu, cu puțin timp înainte de plecarea sa dintre noi), a fost însă, un om de o mare noblețe sufletească și un mare iubitor al Ortodoxiei românești și al Înaltpreasfințitului Andrei.

Începând cu anul 1993, între abația pomenită și Arhiepiscopia Alba-Iuliei s-a stabilit o frumoasă legătură, cea dintâi trimițând de atunci aproape anual câte doi studenți pentru a petrece un sejur acolo și a cunoaște spiritualitatea apuseană în matricea ei genuină (după mutarea IPS Andrei la Cluj, studenții clujeni au fost cei care au beneficiat de acest lucru)¹, iar cea din urmă efectuând adesea vizite fraterne în România, cu scopul de a-i întâlni pe frații Ortodocși și de a le cunoaște obiceiurile și modul de viață². Unul dintre cei care au susținut această frumoasă legătură a fost fratele Alain.

Născut în data de 12 octombrie 1935, intrat ca frate în mănăstirea de la Toumline din Maroc³ (aparținătoare celei din En Calcat), unde a și fost călugărit la data de 24 ianuarie 1959, dânsul a cunoscut diferite modalități de manifestare ale spiritualității, în spații culturale diferite. În urma desființării mănăstirii de care aparținea, s-a mutat pentru o vreme la Bouake unde cunoștințele medicale dobândite în Maroc (unde a absolvit școala de asistenți medicali), i-au slujit în înființarea unui dispensar, de a cărui utilitate s-au bucurat atât călugării, cât și locuitorii zonei, după cum mi-a mărturisit, iar apoi, în cel de-al șaptelea deceniu al secolului trecut, s-a întors în Franța.

Înspre finele anilor '90, fratele Alain a devenit student al Institutului Teologic Ortodox de la Saint Serge din Paris. Aici a cunoscut îndeaproape Ortodoxia și pe părinții Placide Deseille și Boris Bobrinskoy (cel din urmă i-a fost și coordonator al tezei de licență), pe care, i-a îndrăgît foarte mult. Tot atunci, prin intermediul relațiilor existente între Înaltpreasfințitul Andrei al Alba-Iuliei și abația lui, a ajuns să cunoască latura practică a acestei Ortodoxii, efectuând mai multe vizite în România. Într-una din ele a însoțit o delegație de novici ai congregației de Subiaco la Lupșa, unde aceștia au petrecut aproape trei luni, luând contact direct cu spațiul răsăritean. Așa a ajuns să se îndrăgostească de Ortodoxia Românească. Când l-am cunoscut, mi-a mărturisit cu lacrimi în ochi această dragoste sinceră, dublată de respectul pentru fostul arhiepiscop al Alba-Iuliei, al cărui zel misionar îl considera inegalabil.

Întâmplător sau nu, a fost înmormântat în prima zi a săptămânii de rugăciune ecumenică pentru unitatea creștină, pe care a propovăduit-o și în favoarea căreia a militat întreaga lui viață. Începând cu data de 16 ianuarie a anului 2016, Ortodoxia românească a pierdut un mare prieten și susținător al ei din abația benedictină din En Calcat și din spațiul francez, dar a câștigat un militant al acestei cauze în ceruri.

Dumnezeu să îl odihnească! Veșnică să îi fie amintirea!

¹ Pentru mai multe detalii cu privire la această colaborare, a se vedea: Maxim Morariu, „Abația din En Calcat și Ortodoxia românească – secretele unei colaborări trainice. Interviu cu părintele Andre-Jean, abate emerit”, în rev. *Tabor*, anul IX, nr. 12, Decembrie, Cluj-Napoca, 2015, pp. 89-92.

² O parte dintre ele au fost apoi imortalizate în paginile periodicului abăției, *Présence d'En Calcat*. A se vedea: Père ANDRE-JEAN, „Visite en Roumanie, juin 2010”, dans rev. *Présence d'En Calcat*, no. 188, Septembre, En Calcat, 2010, pp. 21-24; Idem, „Une visite en Roumanie”, dans rev. *Présence d'En Calcat*, no. 141, Décembre, En Calcat, 1998, pp. 1-2; Frère ALAIN, „Notes de Voyage”, dans rev. *Présence d'En Calcat*, no. 141, Décembre, En Calcat, 1998, pp. 3-11; Frère DANIEL, Frère EMANUEL, „Echages fraternels, séjour en Roumanie”, dans rev. *Présence d'En Calcat*, no. 149, Décembre, En Calcat, 2000, pp. 39-44.

³ Abația din En Calcat, fondată înspre finalul secolului al XIX-lea și recunoscută ca abație în anul 1892 a fondat la rândul ei abații la Tournaille, Toumline, Dzobegan și Bouake. Cea din spațiul marocan care, în deceniul al șaselea al secolului trecut, în perioada în care fratele Alain și-a început noviciatul, reușea să reunească anual personalități de prim rang ale spiritualității franceze și nu numai, precum Emanuel Levinas, a fost însă desființată înspre finele deceniului, din mai multe motive, monahii având de ales între întoarcerea în Franța sau mutarea într-una din celelalte abații africane. Așa a ajuns fratele Alain Thierson să devină pentru o vreme viețitor al mănăstirii din Bouake, în Coasta de Fildes.

Părintele Rector Constantin Voicu (1929-2015), un om al tuturor vremurilor

Pr. prof. univ. dr. habil. Nicu Dumitrașcu

Pespre părintele Voicu s-au scris și, sper, se vor mai scrie multe articole în anii care vor veni pentru că – așa cum am notat cu mai multă vreme în urmă, atunci când am coordonat publicarea volumului său omagial, cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani și acordarea titlului de Dr. H.C. al Universității din Oradea – a fost o adevărată instituție a Bisericii Ortodoxe Române.

Nu am de gând să reiau aici portretul său bio-bibliografic pentru că au făcut-o alții și este arhicunoscut, ci să redau, pe scurt, doar trei momente din întâlnirile noastre, care fac parte din *traseul meu teologic* și, sper, să contribuie într-o anumită măsură la descoperirea sa de către cei care n-au avut șansa să-l întâlnească personal, sau să-l cunoască mai îndeaproape.

Primul moment

În urmă cu aproape treizeci de ani l-am văzut prima oară în curtea vechiului Institut Teologic (acum Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu). Era început de iulie, chiar înainte de examenul de admitere care, la vremea aceea, era extrem de complex. Lume multă, candidați emoționați și părinți preocupați de tot ceea ce se întâmpla în jur, atenți la fiecare mișcare și la fiecare persoană care își făcea apariția. La un moment dat un murmur a străbătut mulțimea și toți, ca la o comandă, și-au îndreptat privirea spre intrare. „E părintele Rector” - a rostit cineva. Era un bărbat solid, cu o statură impunătoare, care trăda parcă un trecut de sportiv profesionist. Peste mulți ani aveam să află că nu mă înșelasem.

Pe cât de mare era respectul de care se bucura, pe atât de simplă și sinceră mi s-a părut atitudinea sa față de toți cei care încercau să-l salute direct sau să dea mâna cu dânsul. Mie, care proveneam din afara lumii clericale (destul de exotica în vremurile acelea), mi s-a părut o persoană care se comporta extrem de firesc. Figura sa senină mi-a făcut impresia unui om care era pe deplin conștient de statutul său foarte înalt în Biserică, de puterea pe care știa că o deține, dar pe care - spre surprinderea multora de astăzi - nu ținea deloc s-o arate. În vremea studenției aveam să-l cunosc mai bine și să mă bucur de generozitatea sa extraordinară. Nu avea copii, de aceea îi considera pe studenți copiii săi. Nu era vreunul dintre ei care să-l roage ceva, și părintele Rector, așa cum îi spuneam toți, să nu-l ajute. Cu toate acestea, atunci când n-a mai avut nici statutul și nici puterea de dinainte, a experimentat din plin și lipsa „tradițională” de recunoștință. Bunătatea sa proverbială a învins întotdeauna și atunci când un „om” i-a închis o ușă, Dumnezeu i-a deschis alta. Am fost martor la mai toate momentele bune sau mai puțin bune pe care le-a trăit după revoluția din decembrie 1989.

Al doilea moment

În ianuarie 1990, imediat după sărbători, m-am întors la Sibiu cu o oarecare emoție, datorată atât schimbărilor politice radicale care aveau loc în țară, cât și a temerilor legate de posibilele tulburări care ar fi putut avea loc la facultate, așa cum se întâmpla practic în toate instituțiile din România. Și aveam dreptate. În doar câteva ore de la revenirea în Sibiu studenții se „adaptează” noilor condiții și intră în febra revoluției sociale la care luam parte cu toții. Se organizează grupuri de inițiativă, se fac alegeri pe ani de studiu, se propun măsuri imediate și, apoi, într-o atmosferă mai degrabă sportivă în Aula Institutului, mă trezesc, brusc, ales în fruntea unui comitet care urma să-i reprezinte pe studenți în fața conducerii școlii, a Bisericii și a Universității. Primul pas era dialogul public (în fața tuturor studenților) cu profesorii noștri. Au venit aproape toți, în frunte cu părintele Rector, care părea a nu fi deranjat câtuși de puțin de această întâlnire adhoc, în care se schimbaseră un pic rolurile. De altfel, cred că era singurul pe care nu-l contesta niciun student, ceea ce spune foarte mult despre respectul de care se bucura. Cineva, care alcătuiseră în grabă o platformă-program așa zisei „Asociații

a Studenților Teologi” din Sibiu, mi-o înmânează pentru a susține revendicările respective. M-am așezat împreună cu o parte din profesorii noștri la prezidiu și am „condus” o ședință publică, ca un fel de mediator între două tabere care se acomodau încetul cu încetul cu noile condiții în care aveau să-și desfășoare de acum înainte activitatea.

Părintele Rector s-a adaptat perfect la noua situație, dovedind încă o dată că este omul vremurilor sau, mai corect spus, *omul tuturor vremurilor*. Am devenit extrem de apropiați și foarte rapid am realizat cât de vizionar era cu privire la ce urma să se întâmple cu învățământul teologic ortodox în anii care vor veni.

Din păcate, așa cum se întâmplă de obicei, n-a mai avut timp să-și pună planurile în aplicare la Sibiu. Dumnezeu a rânduit, însă, peste timp, să fie unul dintre fondatorii sau refondatorii învățământului teologic ortodox universitar din Alba Iulia și Oradea. Atunci nu bănuiam că drumurile noastre se vor reîntâlni, iar relația dintre profesor și ucenic se va transforma în timp într-una de colaborare și apoi prietenie.

Al treilea moment

În 1994 mi-am început activitatea didactică la Facultatea de Teologie Ortodoxă de la Oradea. Pe atunci eram directorul Seminarului Teologic din Cluj, iar părintele Voicu, eliberat de orice

sarcini administrative, venea de la Sibiu, în Dacia sa albă, pe care o cunoșteau toți, și mă lua de acasă. Mergeam împreună și, cu toate că drumul ar fi trebuit să dureze cam două ore și jumătate, ajungeam foarte târziu pentru că, aproape de fiecare dată, ne opream cel puțin o dată sau de două ori, pe traseu, acolo unde îl așteptau foștii săi studenți, acum preoți în aproape toate parohiile din Transilvania, și deci și în satele și comunele de pe drumul nostru.

Zece ani am călătorit împreună nu numai spre Oradea, ci și în țară și în străinătate. Am fost găzduiți în aceleași locuri, am mâncat la aceeași masă, și, mai mult decât toate acestea la un loc, am avut privilegiul să-l ascult vorbind deseori despre oamenii deosebiți pe care i-a cunoscut de-a lungul vieții (avea un adevărat cult pentru mitropolitul Nicolae Bălan, al cărui ucenic fusese), despre momentele istorice din viața Bisericii la care fusese părtaș, și nu în ultimul rând despre lucruri tainice, care vor rămâne, cele mai multe dintre ele, nepovestite. Avea o memorie fabuloasă și un simț al umorului pe care numai oamenii inteligenți și lipsiți de răutate îl pot avea.

După 2004 s-a retras la Sibiu, acasă, iar vârsta și pierderea celui care i-a fost alături permanent (părintele diacon Cornel Irom) l-a împiedicat să mai călătorească. Dacă a mai făcut-o, a fost doar în cazuri excepționale. De aceea, ne-am întâlnit mai rar, atunci când eu ajungeam acolo, sau mai discutam la telefon, însă am realizat că drumurile noastre se opriseră în timp, și nimic nu mai putea fi ca înainte.

Când l-am văzut ultima oară era extrem de slăbit, vocea îi tremura, iar pașii îi erau ezitanți. Cu greu a acceptat să facem o fotografie. Nu-i mai cerusem niciodată așa ceva în mod expres. De aceea, cred că a bănuțat că este încă un semn al despărțirii. Am plecat trist. Știam în lăuntrul meu că s-ar putea să nu-l mai văd în viață. A mai trecut ceva timp și, deși am auzit că își mai revenise, semnele suferinței s-au așternut pe chipul său senin și zămbitor. Așa se face că, atunci când, după săvârșirea slujbei de înmormântare, m-am apropiat de dânsul să-mi iau la revedere, cu speranța că dincolo, în cealaltă lume, ne vom reîntâlni, atunci când va socoti Dumnezeu, aproape că nu l-am mai recunoscut. A fost un moment greu.

Toți plecăm, mai devreme sau mai târziu, nimeni nu este nemuritor. Venim singuri pe lume și plecăm singuri, ducând cu noi dulcea povară a propriilor noastre fapte. Nu știu cât de mult i-a iubit pe oameni - înclin să cred că foarte mult -, însă sunt sigur că n-a vrut să facă niciodată nimănui niciun rău. Așa cred că l-au cunoscut toți, mai ales foștii studenți, ca pe un *mare prieten* al tuturor. Și așa va rămâne și pentru mine până la sfârșit.

Părintele Voicu mi-a fost mentor, mi-a fost prieten, mi-a fost binefăcător, și pentru toate acestea îi mulțumesc în fiecare zi în rugăciunile mele.

Fie ca bunul Dumnezeu să-i lumineze calea, iar locul său să fie pentru totdeauna în apropierea Sfinților Părinți, pe care i-a iubit și i-a slujit din toată inima sa!

Activități administrativ-bisericești ale anului 2015

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului

Pr. Cristian Baciu

Consilier administrativ bisericesc

Anul 2015 a fost declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române „Anul Omagial al misiunii parohiei și mănăstirii azi” și „Anul comemorativ al Sfântului Ioan Gură de Aur și al marilor păstori de suflete din eparhii”.

Activitățile desfășurate de Arhiepiscopia noastră în anul 2015 se înscriu în prevederile și recomandările programului cadru stabilit de Sfântul Sinod. Aceste teme ale anului 2015 evidențiază rolul parohiei în coagularea comunității în jurul Bisericii și în slujirea semenilor, precum și întărirea sentimentului de apartenență a credincioșilor la comunitatea eclezială și chemarea lor la apostolatul misionar. Lucrarea misionară a parohiei și a mănăstirii are o importanță deosebită în găsirea răspunsurilor la problemele morale, sociale, educaționale și canonice de astăzi.

Situația administrativă a unităților bisericești

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului este alcătuită din 9 protopopiate cu 562 parohii, 158 filii, 30 de mănăstiri și un schit.

În anul 2015, din inițiativa Înaltpreșfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei s-au înființat mai multe unități administrative bisericești, având ca scop **dinamizarea misiunii pastorale** și creșterea vieții duhovnicești a credincioșilor.

S-au înființat șapte parohii: 1. Parohia Sf. Mare Mc. Gheorghe, cartier Grigorescu, Cluj-Napoca, Protopopiatul Cluj II; 2. Parohia misionară Sf. Siluan Athonitul – Cluj-Aerodrom, Protopopiatul Cluj I; 3. Parohia Beclean IV, Protopopiatul Beclean; 4. Parohia misionară Pata Rât, Protopopiatul Cluj II; 5. Parohia misionară din Bonțida, cartier Șator, Protopopiatul Gherla; 6. Parohia Șanț II, Protopopiatul Năsăud; 7. Parohia Suplai, Protopopiatul Năsăud.

La aceste parohii s-a efectuat și arondarea teritorială, pentru ca fiecare preot să-și cunoască parohia și să se implice în misiunea Bisericii. De asemenea s-au efectuat arondări teritoriale și la parohiile din cartierele Gheorgheni și Grigorescu din Cluj-Napoca.

Pentru creșterea și dezvoltarea vieții monahale s-a înființat Mănăstirea de maici cu hramul *Sfinții Martiri Brâncoveni* în localitatea Mărișel, zona Crucea Iancului, județul Cluj.

Activitatea în plan pastoral

Activitatea pastoral-misionară a Înaltpreșfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în cuprinsul eparhiei, este evidențiată de cele 126 Sfinte Liturghii, 62 de hirotoniri, 52 Sfinte Taine, 177 Ierurgii, 5 sfințiri de biserici, 8 resfințiri de biserici, 5 sfințiri de pietre de temelie pentru noi biserici, 14 sfințiri sau resfințiri și inaugurări de așezăminte sociale și ecleziale, 220 de vizite pastorale în parohii și filii, 69 de vizite pastorale în mănăstiri, 67 de vizite la așezămintele bisericești sociale, medicale sau cultural-educative, 103 vizite la școlile teologice, ca și de cele peste 1300 de audințe acordate, de conferințe susținute la simpozioane sau congrese, interviuri acordate la posturile de radio și televiziune. A participat la lucrările Sfântului Sinod și ale Adunării Naționale Bisericești.

În anul 2015, Înaltpreșfinția Sa Părintele Mitropolit Andrei a continuat ciclul de cateheze intitulat: „O seară cu Domnul Hristos și cu Preasfânta Sa Maică”, pe care le susține în Catedrala mitropolitană în fiecare duminică seara după slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului. De asemenea, săptămânal, în ziua de miercuri, între orele 20⁰⁵-20³⁵, Chiriarhul poate fi ascultat la Radio Renașterea în cadrul emisiunii „Cuvântul Ierarhului”.

Părintele Mitropolit Andrei a primit titlul de cetățean de onoare al municipiului Turda și al comunei Urmeniș, județul Bistrița-Năsăud.

Preasfințitul Episcop Vicar Vasile Someșanul, în anul 2015 a efectuat vizite în unele parohii și mănăstiri, a participat la unele ședințe ale Permanenței Consiliului Eparhial. Din punct de vedere liturgic a participat și asistat la 35 de Sfinte Liturghii, 4 Vecernii, 2 înmormântări, 3 parastase și la diferite servicii religioase în parohiile și așezămintele sociale din cuprinsul Eparhiei. A primit enoriași în audiențe, oferindu-le sprijin și ajutor.

Activitatea preoțească

În calitatea pe care o au, de păstori sufletești ai credincioșilor, preoții săvârșesc sfintele slujbe în duminici și sărbători și în alte zile ale săptămânii, rostesc cuvinte de învățătură și cateheze, administrează patrimoniul parohiei, participă la conferințele preoțești și la ședințele lunare de la protopopiat. În continuare va trebui să ne implicăm mai mult în activitățile cu tinerii și în proiecte social-filantropice de ajutorare a bătrânilor, bolnavilor, orfanilor și a celor săraci. În postul Sfințelor Paști, al Adormirii Maicii Domnului și al Nașterii Domnului, în toate parohiile eparhiei s-au ținut cateheze după un plan alcătuit de Centrul Eparhial.

În anul 2015 au avut loc 5 sfințiri de biserici, 8 biserici au fost resfințite și s-a pus piatra de temelie pentru alte 5 biserici. În municipiul Cluj-Napoca s-a inaugurat demisolul bisericii „Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan” și s-au sfințit două biserici noi: „Pogorârea Sfântului Duh” – Cartier Grigorescu și „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” – Cartier Grigorescu, Protopopiatul Cluj II.

Apreciind activitatea preoților merituoși, Înaltpreșfințitul Mitropolit Andrei a acordat distincția de **sachelar** la 14 preoți, distincția de **iconom** la 20 preoți și distincția de **iconom stavrofor** la 12 preoți. **Crucea arhiepiscopală** a fost acordată la 3 preoți, iar **Crucea Transilvană pentru clerici** unui număr de 7 preoți: **Prot. Ioan Jeler** - Protopop Cluj I – cu ocazia retragerii; **Prot. Ioan Dâmbu** - Protopop Năsăud; **Pr. Petru Varga** – Parohia Pogorârea Sf. Duh – Grigorescu, Cluj-Napoca; **Pr. Nicolae Lauruc** - Consilier Vicariatul Ortodox Ucrainean Sighetul Marmației; **Pr. Sămărtean Vasile** – Parohia Jelna-Bistrița; **Pr. Avram Marius** – Parohia Monor-Bistrița; **Pr. Gheorghe Gherman** – Parohia Românași – Episcopia Sălajului.

La propunerea preoților, Distincția eparhială „**Crucea Transilvană**” pentru mireni a fost acordată pentru 23 de persoane, ca apreciere a susținerii acordate Bisericii în slujirea ei pastorală și misionară. Ordinul „Sfântului Ierarh Pahomie de la Gledin” a fost acordat pentru 7 persoane, iar Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” pentru 7 persoane.

Rangul de protosinghel a fost acordat pentru **P.Cuv. Ierom. Asist. Univ. Dr. Benedict Vesa**, secretar eparhial; **P.Cuv. Ierom. Anastasie Berbecel** de la Mănăstirea Florești; **P.Cuv. Ierom. Bud Alexie**, **P.Cuv. Ierom. Mercaș Atanasie**, **P.Cuv. Ierom. Stupinean Calinic** de la Mănăstirea Nicula și **P.Cuv. Ierom. Ilieșiu Dorotei** de la Mănăstirea Sopor de Câmpie.

Fondurile pentru sprijinirea financiară a clerului

Fondul Central Misionar. În urma colectei din anul 2015 pentru Fondul Central Misionar, la unitățile administrative – bisericești din cadrul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului s-a adunat suma totală de **266.500 lei**. Protopopiatul Năsăud a colectat cea mai mare sumă – **81.209 lei**, pe locul al doilea fiind Protopopiatul Bistrița cu suma de **47.063 lei**. La nivelul județului Cluj, cea mai mare sumă a fost colectată de Protopopiatul Huedin (**37.186 lei**) urmat de Protopopiatul Cluj II cu suma de **35.051 lei**.

Fondul Pastoral Eparhial. Acest fond de asemenea este destinat ajutorării familiilor preoților din parohiile cu venituri reduse. În anul 2015 au fost ajutați un număr de **90 de preoți** (10 preoți din fiecare protopopiat) cu suma de **2000 lei** pentru fiecare, suma totală acordată fiind de **180.000 lei**.

Activitățile și programele Arhiepiscopiei noastre din anul 2015 au cautat să răspundă la așteptările societății de astăzi, întrucât Biserica nu poate să fie indiferentă față de nevoile credincioșilor săi.

Strategia pastoral-misionară a Bisericii trebuie să fie adaptată la realitățile și provocările lumii contemporane, dar ancorată în învățătura și valorile creștine. În continuare, se impune o intensificare a activităților clerului în comunitățile încredințate spre păstorie prin activitățile cu copiii și tinerii, slujirea liturgică, programe de catehizare, participarea vie a laicilor la slujirea Bisericii.

Activitățile economice în 2015

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului

E.c. dr. Sorin Călea

Consilier economic

An cursul anului 2015 au fost continuate lucrările pentru pictarea Catedralei Mitropolitane în tehnica mozaic cu o echipă condusă de către maestrul Viorel Maxim. Tot la Catedrala Mitropolitană s-a demarat realizarea unui proiect pe fonduri europene pentru restaurarea și pictarea în tehnica mozaic a monumentului istoric.

Pentru necesitățile interne ale eparhiei și alte evenimente deosebite s-a hotărât reabilitarea Căminului Preoțesc astfel încât acesta să fie repus în circuitul firesc al activității Centrului Eparhial.

S-a realizat finalizarea igienizării și amenajării Bibliotecii eparhiale, care a fost dotată cu sistem de încălzire și mobilier nou atât pentru depozit cât și pentru sala de lectură.

În Campusul Teologic „Nicolae Ivan” s-au continuat lucrările de pictură la Capela „Sfântul Nicolae”, precum și la Căminul I al Campusului Teologic care va avea camere de cazare cu două locuri și o cantină la demisol. Până la sfârșitul anului s-a finalizat în proporție de 90 % lucrările de finisaje exterioare și interioare și s-a realizat comanda pentru mobilier.

Au fost finalizate lucrările de pictură a Capelei „Sfânta Ecaterina” din cadrul Gimnaziului Ortodox situat pe strada Meseriilor, Nr. 20, care a fost sfințită de către Părintele Arhiepiscop și Mitropolit în data de 25 noiembrie 2015.

Pentru buna funcționare a Atelierului de mozaic a fost realiza-

tă o instalație de ventilație și încălzire prin pardoselă. Atelierul funcționează la demisolul clădirii Centrului Eparhial, aici pregătindu-se scenele iconografice care sunt ulterior montate în Catedrala Mitropolitană

Demarat în cursul anului 2012, Centrul de tineret de la Sângeorz-Băi, care dispune de 70 locuri de cazare, sală de mese, sală de conferințe, bucătărie, bibliotecă, sală de servit masa și alte spații pentru activități, a fost inaugurat în data de 7 iulie 2015.

Pe terenul acordat în localitatea Popești de către Primăria Comunei Baciu s-a finalizat în proporție de 80 % construirea unei tipografii. Tipografia a fost parțial utilată prin proiectul POSDRU ”O

Pentru a-i forma pe tineri morali, cuminți și cât mai aproape de biserică s-a achiziționat în Municipiul Bistrița imobilul în care a funcționat liceul de Muzică, urmând să facem demersurile pentru realizarea unei școli confesionale în acest spațiu.

Alte lucrări care au fost realizate în anul 2015: începerea lucrărilor de construcție la Centrul de Tineret de la Câmpenești; igienizare, reparații și înlocuire tâmplărie PVC la imobilul situat pe str. Iașilor, nr. 14; igienizare și reparații la imobilul situat pe str. Baba Novac, nr. 15; reparații și igienizare la imobilul situat pe str. Iuliu Maniu, Nr. 38 și înlocuirea rețelei de canalizare; reparații și zugrăveli la Grădinița „Sfântul Stelian” din Cluj-Napoca.

În anul 2015 au continuat lucrările de edificare la cele peste 120 de biserici parohiale și mănăstirești, aflate în diferite faze, de la fundație până la iconografie, la care se adaugă și unele lucrări de reparație la biserici și case parohiale: construcția de noi locașuri de cult: 38 (11 urban, 27 rural), pictură la noi locașuri de cult: 25 (8 urban, 17 rural), lucrări de consolidare, reparații edificii ecleziale: 48 (14 urban, 34 rural).

Pentru reducerea cheltuielilor de funcționare a postului de radio s-au început demersurile în vederea realizării unui pilonul în localitatea Feleac, în momentul de față aflându-ne în situația obținerii avizelor pentru autorizația de construcție.

Având în vedere realizările anului 2015, cele mai importante obiective pentru anul 2016 considerăm a fi: continuarea lucrărilor iconografice în tehnica mozaic la Catedrala Mitropolitană, inaugurarea Căminului I din Campusul Teologic „Nicolae Ivan”, Centrul Misionar „Sf. Andrei” din municipiul Cluj-Napoca, Centrele de tineret de la Câmpenești și Săcuieu, Amenajarea Căminului Preoțesc, Finalizarea lucrărilor la Tipografia „Renașterea” și Brutăria „Arthos”, Construcția unui Cămin pentru Vârșnicii în Făget.

Centrul Misionar de Tineret "Ioan Bunea" din Sângeorz-Băi.

șansă, o reușită în viitor pentru persoanele vulnerabile”, implementat de către Arhiepiscopia noastră în parteneriat cu Asociația Filantropia Ortodoxă Cluj-Napoca, urmând să fie finalizată în cursul anului 2016. În aceeași locație, pentru același proiect s-a finalizat construcția în roșu a brutăriei Arthos.

În cursul anului 2015 am contractat un credit pentru achiziționarea unui imobil pe strada Salcâmului, nr. 20, unde s-a amenajat Centrul de Consiliere în adicții „Sfântul Dimitrie Barabov”, care se afla în situația de a-și înceta activitatea deoarece spațiul în care funcționa cu chirie a fost vândut.

Activități culturale în 2015

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului

Pr. Bogdan Ivanov

Consilier cultural

Evenimentul anului în Arhiepiscopia Clujului a fost *Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Europa*, între 4 și 7 septembrie 2015. Întâlnirea a fost o premieră pentru întreaga lume Ortodoxă, o oportunitate de a-și afirma deschiderea ei universală și ecumenică. La această întâlnire au participat peste 6100 de tineri ortodocși din țară, din Republica Moldova și din diaspora românească, dar și tineri ortodocși din 17 țări din Europa și Orientul Mijlociu.

O miză importantă a acestei Întâlniri a fost asumarea ei la cel mai înalt nivel al Bisericii, prin prezența Preafericitului Patriarh Daniel, alături de IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, în calitate de gazdă a evenimentului, dar și a celorlalți episcopi prezenți din țară sau din străinătate. Acest lucru a arătat că tinerii sunt partenerii de misiune ai Bisericii și pot aduce multă energie în această lucrare de propovăduire a Evangheliei.

Misiunea în rândul tinerilor

Un capitol important în reușita misiunii cu tinerii este și dezvoltarea unei infrastructuri, care să răspundă așteptărilor tinerilor. În acest sens, la data de 7 iulie 2015 a fost inaugurat **Centrul misionar de tineret „Ioan Bunea” din Sângeorz Băi**. Demarate în vara anului 2012, lucrările au fost susținute permanent de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, construcția finalizându-se în numai 3 ani. Clădirea este la ora actuală cea mai modernă din țară, cu o capacitate de 70 locuri de cazare, o bibliotecă, o sală multifuncțională, săli de mese și cabinet medical, toate completate de spații de recreere, terenuri de sport și zone de relaxare. În primele 5 luni de activitate Centrul a găzduit tabere și întâlniri la care au participat peste 1750 de tineri.

Anul trecut au fost organizate 16 tabere pentru copii și tineri, cu peste 1200 de participanți. Au fost începute lucrările la Centrul de tineret din Câmpenești, iar pentru promovarea Centrului de Tineret de la Săcuieu a fost organizat, în sala Auditorium Maximum a Universității Babeș-Bolyai, pe data de 29 martie 2015 Concertul Prepaschal susținut de Ionuț Fulea și Mariana Anghel, cu participarea actorului Dorel Vișan.

În sprijinul tinerilor studioși, dar fără posibilități financiare Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a oferit 35 de burse elevilor de liceu, studenților, masteranzilor și doctoranzilor, în valoare totală de 80.400 de lei, la care se adaugă și bursele în valoare de 30.000 de lei, acordate de Arhiepiscopie.

Un proiect important al Arhiepiscopiei noastre este, pe lângă proiectul Afterschool „Sfântul Stelian” din Școala gimnazială „Ștefan cel Mare” din Bistrița, și deschiderea unei școli confesionale, ca o ofertă completă pentru copiii și tinerii din această parte importantă a Eparhiei. În acest sens, cu sprijinul Guvernului, Arhiepiscopia noastră a reușit achiziționarea imobilului fostului Liceu de Muzică din Bistrița, situat în Str. Alexandru Odobescu nr. 4 și aflat în proprietate privată. În această clădire istorică va funcționa, după modernizarea Centrul social-educativ „Grigore Pletosu” – Bistrița și Școala „Grigore Pletosu”.

Un reper important în dinamizarea prezenței publice a Bisericii și a discursului etic în forul cetății îl reprezintă *Seria celor 5 conferințe pentru familie*, susținute cu mult succes de către Părintele profesor Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj. Programul s-a adresat tuturor categoriilor de vârstă sau sociale care au nevoie de hrana cuvântului lui Dumnezeu și care doresc să redescopere repere biblice ale vieții de familie sau să găsească răspunsuri la marile provocări ale lumii, precum homosexualitatea, avortul, divorțul, creșterea copiilor și căsătoria. Conferințele au avut o mare audiență, fiind urmărite în primul rând de tineri, au fost difuzate pe internet și au avut un mare impact public.

Educația viitorilor misionari ai Bisericii

În anul universitar 2015-2016 facultatea are înscriși 599 de studenți împărțiți astfel: 438 studenți la nivel licență (împărțiți pe 4 specializări-Teologie Ortodoxă Pastorală-337, Artă Sacră-38, Teologie Ortodoxă Didactică-37 și Teologie Ortodoxă-Asistență Socială-26) și 161 studenți la nivel master (împărțiți pe 6 specializări- Ortodoxie românească și viață liturgică-24, Pastorație și duhovnicie-24, Doctrină și hermeneutică creștin ortodoxă-26, Artă Sacră-conservarea, restaurarea și crearea bunurilor culturale-24, Bioetică-Morală, etică și deontologie-21, Consiliere pastorală și asistența psihosocială-42).

Anul trecut erau înscriși 30 de doctoranzi la cele 10 **zece direcții de pregătire** din cadrul Școlii Doctorale „Isidor Todoran”.

Seminarul Teologic are un efectiv de 639 elevi: la nivel liceal: 291 de elevi; la nivel gimnazial: 75 de elevi; la nivel primar: 273 de elevi.

Toți elevii sunt pregătiți de 40 cadre didactice, dintre care 27 sunt titulari, 4 dintre ei având titlul de doctor în teologie.

În Arhiepiscopia Clujului, Religia este predată de un număr total de 347 profesori, 134 în județul Bistrița-Năsăud și 213 în Județul Cluj. Dintre aceștia, 307 sunt mireni cu studii teologice superioare, iar 40 sunt clerici cu studii superioare.

În acest climat instabil care afectează nu doar statutul orei de religie, ci și stabilitatea profesorilor care predau această disciplină, accentul a căzut pe întărirea vocației misionare a dascălului de religie, pe colaborarea cu parohiile, dar mai ales pe implicarea părinților și a laicului. La aceste acțiuni se mai adaugă organizarea la nivelul celor 2 județe ale Arhiepiscopiei a **Asociației Părinți pentru Ora de Religie**. Acest proiect recuperează o mai veche restanță socială a Bisericii și articulează corpul laicului într-o asociație care să apere și să promoveze temele esențiale ale vieții și ale societății.

Având în vedere importanța demersului de apărare a statutului orei de religie, la nivelul Arhiepiscopiei noastre au fost încheiate anul trecut 275 de parteneriate între parohii și școlile de pe raza acestora.

Radioul și Editura Renașterea

Radio Renașterea a produs și lansat în anul 2015 CD-ul *Sus la Slava Ceriului*- colinde tradiționale de la poale de Țibleș, cu grupul ȚIBLEȘUL, Spermezeu BN în 1500 exemplare. A lansat la 1 Mai 2015 (de ziua radioului) noul site www.radiorenașterea.ro, o versiune modernă, interactivă și actualizată. Pentru a sublinia calitatea de platformă culturală și comunitară, Radio Renașterea a primit premiul pentru cea mai bună mediatizare la secțiunea radio, a Târgului de carte „Gaudeamus”, desfășurat în perioada 22-26 aprilie 2015 la Cluj-Napoca.

Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Europa, 4-7 septembrie 2015

Anul trecut, în Editura Renașterea au apărut 31 lucrări, dintre care multe – noi editări, traduceri, retipăriri – sunt esențiale pentru teologia ortodoxă română și pentru misiunea Bisericii Ortodoxe. Toate aceste apariții, dintre care remarcăm în mod special cele 10 traduceri din titluri de mare importanță în bibliografia teologică, care poziționează Editura noastră în concertul celor mai importante edituri de carte religioasă din țară. Dintre traduceri amintim Rico Vitz, *Întoarcerea spre Răsărit. Filosofi contemporani și credința creștină veche*, Bernard Le Caro, *Sfântul Ioan de Shanghai (1896-1966) și vremea sa sau Teologie și spiritualitate la Vladimir Lossky*.

În acest sens sunt importante de menționat prezențele Editurii Renașterea la Târgul de carte *Gaudeamus* de la Cluj-Napoca din aprilie 2015, la *Promenada Cărților*, luna mai 2015, la Târgul de carte *ACADEMICA*, organizat în luna mai de Academia Română, filiala Cluj, cu un stand de carte la zilele orașului Hațeg, dar și la Festivalul Internațional de Carte „Transilvania”, ed. a III-a, de la Cluj-Napoca, din octombrie 2015.

Pentru a sublinia deschiderea constantă a revistei spre dialogul dintre Teologie și știință, Prezidiul Academiei Oamenilor de Știință din România a hotărât să acorde Revistei Tabor, Premiul Constantin Noica, în sesiunea festivă din data de 18 septembrie 2015.

Activități misionar-sociale 2015

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului

Iustin Liciniu Câmpean

Consilier misionar-social

Organizațional, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului desfășoară o lucrare misionară, de asistență socială, diaconală și filantropică prin intermediul Sectorului misionar-social. În vederea dezvoltării structurilor asistenței sociale din Eparhie, sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului funcționează mai multe asociații cu profil filantropic cu o activitate eficientă și vizibilă în comunitate: **Asociația „Filantropia Ortodoxă”, Asociația „Sfântul Nectarie” - Cluj, Asociația Filantropică Medical-Creștină “Christiana” - Filiala Cluj-Napoca, Asociația Filantropică „Sfântul Onufrie” și Asociația Ortodoxă Social-Misionară pentru rromi „Sfântul Moise Arapul”.**

În sprijinul lucrării de misiune și asistență socială din Eparhie se înscrie și activitatea preoților misionari din cadrul Protopopiatelor, precum și a celor 10 asistenți sociali din cadrul Birourilor de Asistență Socială din teritoriu. De asemenea, în cadrul proiectelor sociale și a asociațiilor aflate sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului sunt salariate **158 persoane**, după cum urmează: **46 salariați** - Asociația „Filantropia Ortodoxă” - Cluj-Napoca (filiale: Bistrița, Dej, Gherla), **41 salariați** - Asociația Sfântul Nectarie din Cluj, **37 salariați** - Asociația Filantropică Medical-Creștină “Christiana” - Filiala Cluj-Napoca, **34 salariați** - Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Vârstnice “Acoperământul Maicii Domnului” - Turda.

I. Asistența religioasă în spitale, unități militare, penitenciare și așezăminte de ocrotire socială

În unitățile medicale din cuprinsul Eparhiei sunt încadrați în prezent **29** de preoți de slujire caritativă din care, **12** sunt retribuiți de către Ministerul Sănătății și Familiei, **15** retribuiți de către Secretariatul de Stat pentru Culte, unul de Ministerul Apărării Naționale. Preoții de slujire caritativă oficiază Sfintele Slujbe în **22** de caple și biserici special amenajate în cadrul instituțiilor pe care le deservesc.

În unitățile militare din cadrul Eparhiei sunt încadrați **șase** preoți militari. Unitățile din Cluj-Napoca subordonate Ministerului Administrației și Internelor și anume, Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență și Inspectoratul Județean de Jandarmi, sunt deservite de către **doi** preoți misionari.

Pe raza teritorială a Eparhiei noastre funcționează două penitenciare, la Gherla și Bistrița, o secție penitenciară la Cluj-Napoca și un spital penitenciar la Dej în cadrul acestora activând **trei** preoți: doi preoți capelani permanenți, iar unul slujește temporar.

II. Proiecte și programe sociale

Activitatea misionar-socială a Bisericii se desfășoară raportându-se la realitățile social-economice ale contextului istoric actual. Sistemul de asistență socială al Arhiepiscopiei cuprinde în prezent peste **40 de instituții și programe social filantropice** grupate pe diferite categorii de beneficiari. În anul 2015 au fost inaugurate următoarele proiecte sociale: **1. Serviciul de Ambulanță „Filantropia Ortodoxă” Bistrița** - proiect unic în Patriarhia Română înființat de Asociația „Filantropia Ortodoxă” Filiala Bistrița-Năsăud; **2. Centrul Rezidențial pentru persoane vârstnice „Sfinții Zaharia și Elisabeta”, Maieru** (Asociația „Filantropia Ortodoxă”) dispune de o capacitate de 25 de locuri și a fost realizat în parteneriat cu Primăria Comunei Maieru; **3. Serviciul de Îngrijiri paliative la domiciliu „Sfântul Nectarie” - Cluj-Napoca** (Asociația „Sfântul Nectarie” - Cluj) a fost autorizat întrucât solicitările pentru unitatea cu paturi din cadrul *Centrului de Îngrijiri Paliative „Sf. Nectarie” Cluj-Napoca* au depășit capacitatea de 30 de locuri; **4. Brutăria ARTOS** - ca structură de economie socială înființată în localitatea Popești de către Asociația „Filantropia Ortodoxă” - Cluj-Napoca; **5. Proiectul social-filantropic „Masa Bucuriei” - Maieru** - oferă hrană la domiciliu pentru 15 persoane; **6. Serviciul de îngrijiri socio-medice la domiciliu pentru persoane vârstnice** - Dej se adresează unui număr de 25 de persoane din Municipiul Dej.

Proiecte de viitor

Centrul Misionar Social „Sf. Apostol Andrei” - Cluj-Napoca; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Vârstnice - Cluj-Napoca.

II. Asociația „Filantropia Ortodoxă”;

Centrul socio-educational Gilău;

Centrul socio-educational Gherla;

Cabinet stomatologic social Bistrița.

III. Slujirea aproapelui prin colecte de întraajutorare

Tragedia de la Clubul Colectiv. În cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului în anul 2015, urmare a Apelului Pastoral al Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a fost organizată o **colectă specială** pentru ajutorul victimelor din Clubul Colectiv suma totală colectată fiind de **255.000 lei**. Un număr de **51 de victime** ale incendiului au fost susținute financiar cu suma de **5000 lei**.

Prin intermediul Fondului „Filantropia”, la nivelul Centrului Eparhial, s-a constituit o rezervă financiară de **120.776 lei** care a fost folosită pentru ajutorul persoanelor care au necesitat operații chirurgicale în țară și străinătate precum și pentru alte cazuri sociale. În cadrul Proiectului „Cutia Milei”, în parohiile Eparhiei Clujului și la Catedrala Mitropolitană s-a adunat și s-a distribuit persoanelor defavorizate suma totală **230.270,78 lei**.

Buget și beneficiari

Numărul beneficiarilor proiectelor și programelor sociale în anul 2015 dezvoltate la nivelul Eparhiei Clujului a fost de peste **12.000 de persoane**, iar **bugetul total** al activităților misionar-sociale a fost: - **6.315.704 lei**.

Agenda P.S. Vasile

Ianuarie 2016

1 ianuarie: La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

3 ianuarie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

10 ianuarie: În Capela Seminarului Teologic Ortodox din

Cluj-Napoca, participă la Sfânta Liturghie.

17 ianuarie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

24 ianuarie: În Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, participă la Sfânta Liturghie.

30 ianuarie: Este prezent în mijlocul bolnavilor de la "Centrul de Îngrijiri Paleative Sfântul Nectarie", iar în capela Centrului, participă la Sfânta Liturghie.

31 ianuarie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

Centrul Misionar de Tineret "Ioan Bunea" - o bucurie pentru copii și tineri

Pr. Tudor Mudure-Iacob

Inspector de tineret

Procesul de asigurare și modelare a unui om în spiritul moral-creștin este, fără îndoială, unul asiduu și complex, deoarece implică, pe lângă factorii de mediu social, politic, economic, cultural, și factorul moral - sufletul. Acest proces devine însă sinuos atunci când este vorba despre copii sau tineri și sănătatea lor spirituală în contextul societății contemporane. Apartenența la un model de gândire contemporană impune anumite tendințe de renunțare la tradițional, de evadare din ceea ce se consideră canonic sau firesc către un nonconformism social menit să individualizeze tinerii.

În contextul creștin, această problemă devine cu atât mai relevantă, cu cât societatea mediatică pare a susține acest efort de descentralizare creștină a statului, iar tinerii, care sunt publicul țintă al educației mass-media, rămân captivi în această eronată strategie. Însă o abordare potrivită, capabilă să actualizeze mentalul colectiv creștin la societatea contemporană, ar permite o salvare de la acest declin, prin atragerea susținută a tinerilor în sânul comunităților creștine și prin educarea acestora în scopul obținerii unui profil moral.

Semnificația profilului moral-creștin este un aspect complex, care fluctuează concomitent cu globalizarea societății, devenind astfel tot mai greu de definit sau încadrat în anumite tipare. Pentru tineri, care sunt aliați la galopul cotidian de a inova, modifica sau schimba, acest profil moral-creștin devine o ecuație tot mai dificil de rezolvat. La acest nivel, intervenția unei educații moral-creștine se impune, pentru menținerea comunităților creștine pe un plafon contemporan actualizat, însă apropiat convingerilor și principiilor moral creștine.

În acest sens, Arhiepiscopia noastră inițiază și derulează numeroase proiecte cu și pentru tineri, pomind de la programe educative și de catehizare, până la acțiuni socio-culturale și recreative. Scopul este acela de a-i apropia pe tineri de Biserică și tradiție, fără a renunța însă la preocupările lor curente, ci mai degrabă îmbinând practica creștină cu actualitatea activităților de petrecere a timpului într-un mod care să permită modelarea holistică a sufletului.

O săptămână de tabără creștină poate fi echivalentul unui an de cateheză, iar această afirmație este cât se poate de apropiată de adevăr. Acest sentiment l-am simțit personal atunci când am participat pentru prima dată într-o tabără ASCOR la Mărișel, în județul

Cluj, unde timp de șase zile am cunoscut tineri care aveau nevoie de noi, aveau nevoie de Biserică și, mai mult, aveau nevoie de prieteni adevărați. Efectul unei tabere este într-adevăr multiplicat, deoarece tinerii participanți, dincolo de asimilarea de învățături creștine, dobândesc abilități și deprinderi diverse pe care, la rândul lor, le pot transmite mai departe în cadrul activităților de formare.

Nu a trecut mult timp și am început să organizăm tabere și în județul Bistrița-Năsăud. Deoarece nu dispuneam de o locație, primele tabere au fost organizate la Colibița, acolo unde ne păstrăm cu drag amintirea primei noastre întâlniri într-o formulă de voluntari și participanți. Odată cu finalizarea lucrărilor de la Centrul Misionar de Tineret din Sîngeorz-Băi, tinerii din Arhiepiscopia noastră au dobândit sentimentul că aici, la centru, se găsește casa lor de vacanță.

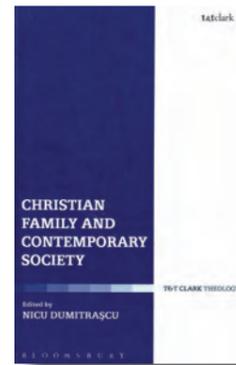
Activitățile derulate aduc o dublă satisfacție: pe de-o parte, beneficiarilor care trăiesc bucuria de a fi într-o comunitate diversificată și activă, și pe de altă parte voluntarilor care, la sfârșit de tabere sau activități, rămân cu împlinirea și satisfacția că au reușit să facă niște oameni fericiți. Această dublă satisfacție a făcut ca, din momentul inaugurării, să avem mereu centrul plin de copii, tineri și alți oaspeți de seamă. Astfel, taberele au avut loc în intervalele 6-11 iulie; 13-18 iulie; 20-25 iulie; 27 iulie - 1 august; 3 - 8 august; 10-15 august; 17-22 august; 24-29 august; 1 septembrie "O zi trăită din plin la centrul de tineret", organizată de Cercul pastoral-misionar Sîngeorz-Băi; 8-15 septembrie, tabără organizată în parteneriat cu Centrul Județean pentru Cultură și Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, cu participarea unui grup de romani din Ucraina; 5-8 noiembrie, tabără de pregătire a voluntarilor intitulată "Cu voluntarii în tabără nu-i de joacă! Fii pregătit!", proiect finanțat de către Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, 5-9 februarie și 10-14 februarie 2016, tabără de copii.

Pe lângă taberele organizate, au avut loc și o serie de activități culturale, dar și duhovnicești, cu un impact deosebit în rândul participanților. Astfel, pe data de 5 octombrie a avut loc ședința de toamnă a preoților din protopopiatul Năsăud, prezidată de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, pe 9 octombrie a avut loc ședința de lucru a responsabililor de asociații de tineret din cele trei protopopiate ale județului nostru, prezidată de ierom. dr. Benedict Vesa, pe 13 octombrie a avut loc întâlnirea de lucru a inspectorilor din cadrul Inspectoratului Școlar Județean, prezidată de către d-na inspector școlar general Camelia Tabără, iar în 13-15 noiembrie a avut loc un team building al profesorilor de la Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” din Bistrița, coordonat de către prof. Lucica Iacob.

Activitatea centrului nu se limitează doar la tabere sau întâlniri de lucru. Astfel, prin implicarea pr. Paul Gavriiloaie, directorul centrului, a fost inițiat un grup de tineri care se întâlnesc săptămânal la centrul nostru și desfășoară activități specifice. Dintre acestea amintim: serile de film, conferințele duhovnicești, întâlnirea de 1 Decembrie intitulată "De ce iubim România?", concertele de colinde și cântece patriotice, concertul caritabil de colinde "Mai demult era așa", Festivalul de Colinde și Tradiții de Crăciun, toate acestea cu participare a peste 550 de copii și tineri, rugăciunea pentru cei care au suferit în clubul Colectiv (în 6 noiembrie la Centrul de Tineret au participat la o rugăciune comună peste 300 de copii și tineri alături de pr. Ioan Dâmbu, protopopul Năsăudului).

Astfel, de la inaugurare și până în prezent, a trecut pragul centrului de tineret un număr foarte mare de copii, tineri și alți oaspeți, în total peste 1700 de participanți, care au lăsat și câteva impresii despre modul în care au perceput experiența trăită pe parcursul activităților organizate în acest loc. Fie că este vorba de bucuria trăirii unor momente unice, de împărtășirea sentimentului de uniune în credință, sau de fericirea revederii prietenilor, mărturiile lor vorbesc de la sine despre semnificația pe care centrul de tineret o poartă în sufletele celor care îi calcă pragul.

În final, indiferent de natura lor, toate aceste activități pentru tineri reprezintă o cărămidă în edificiul pe care încercăm să îl ridicăm în vederea consolidării unei comunități cu un sens al moralității bine dezvoltat. Considerăm că educarea spirituală a copiilor și tinerilor reprezintă nu doar o responsabilitate a comunității creștine, ci mai ales un test pe care aceasta îl dă, în condițiile în care societatea contemporană exercită piedici și influențe negative asupra personalității tinerilor. Raportată la schimbări sociale permanente, omenirea trebuie să se muleze unui tipar al gândirii creștine, pentru a-și menține sănătatea spirituală în pofida obstacolelor ce se interpun în evoluția morală a omului. Rolul nostru și al Bisericii, în acest sens, este unul crucial, deoarece avem funcția de liant între elementele care modelează profilul moral al tânărului - familia, școala, societatea și anturajul. Centrul de tineret, prin ansamblul activităților găzduite, încearcă să sprijine acest demers prin inițierea de formatori care să prolifereze mesajul de bună credință în cât mai multe alte comunități.

Christian Family and Contemporary Society, Nicu Dumitrașcu (ed.), Bloomsbury T&T Clark, London - New-York, 2015, 304 p.

„A iubi nu înseamnă a te privi unul pe celălalt, ci a privi împreună în aceeași direcție.”

Antoine de Saint Exupery

Alături de credința în Dumnezeu, de respectul pentru înaintași sau pentru instituția școlii, în mișcarea de dizolvare a valorilor tradiționale se află

prinsă astăzi și familia. Ceea ce era odinioară un loc privilegiat al lucrării mântuirii, sau cel puțin un spațiu al ocrotirii și al împlinirii, a ajuns să fie văzut acum ca o formă de alienare și de perpetuare a unor mecanisme de dominație ascunse, nelegitime și mutilante (a bărbaților asupra femeilor, a părinților asupra copiilor etc.). Rata divorțurilor, înmulțirea familiilor monoparentale, banalizarea uniunilor de tip contractual („libere”), refuzul procreației, revolta copiilor împotriva autorității părinților sunt doar câteva dintre cele mai vizibile semne ale acestei revoluții sociale și spirituale care se înfăptuiește sub ochii noștri. Consecințele ei sunt încă greu de estimat, dar fenomenul este numai în aparență surprinzător. Lucid privind lucrurile, la ce altceva ne-am fi putut aștepta? Dacă individul este măsura tuturor lucrurilor - una dintre presupuzițiile fondatoare ale modernității occidentale -, și dacă nu există un imperativ mai înalt decât dreptul său de a-și defini și căuta fericirea după cum găsește de cuviință, atunci în numele a ce i s-ar putea cere efortul de a-și cenzura spontaneitatea, de a-și lega pe viață libertatea de imprevizibilul unei alte libertăți sau de a se sacrifica în vreun fel pentru altcineva?

Contribuțiile adunate în acest volum editat de pr. prof. Nicu Dumitrașcu și publicat de prestigioasa editură britanică Bloomsbury T&T Clark sunt rezultatul unui simpozion internațional care s-a ținut la Oradea în toamna anului 2011. În marea lor majoritate, ele explorează condiția familiei creștine pe toată întinderea gamei care merge de la înaltul principiilor până la adesea mult mai prozaicul (sau dramaticul) situației de fapt. După introducerea semnată de pr. John McGuckin, trei eseuri se apleacă asupra idealului așa cum apare el descris în Noul Testament sau în canoanele Bisericii. Daniel Ayuch analizează pasajele despre familie din Evangheliile sinoptice, în special cele de la Sfântul Matei și Sfântul Luca. Mato Zovkić identifică un adevărat îndrumar conjugal în epistolele Sfântului Apostol Pavel, descris pe fundalul societății greco-romane. Elena Giannakopoulou expune felul în care *corpus*-ul canonic al Bisericii Ortodoxe definește familia creștină, și atrage atenția asupra unor puncte în care legislația statului grec modern s-a distanțat de el. Pablo Argárate face în continuare o incursiune în istoria Bisericii din veacul al IV-lea și oferă câteva „întrezăriri (*glimpses*)” în viața unei familii din Capadocia, anume cea a Sfântului Grigorie de Nazianz. Problemele familiei creștine, așa cum se reflectă în canoanele Sfântului Vasile cel Mare, sunt discutate de pr. Viorel Sava.

Volumul cuprinde apoi o serie de perspective sistematice multiconfesionale. José Villar oferă viziunea Bisericii Romano-Catolice asupra căsătoriei. Aceeași temă, dar din perspectiva căsătoriilor mixte, este abordată de Przemyslaw Kantyka. Piotr Kopicie propune o comparație între concepțiile catolică și luterană asupra căsătoriei. Margriet Gosker aduce punctul de vedere al tradiției protestante asupra familiei, în vreme ce pr. Marian Vilciu expune felul în care teologia ortodoxă privește Taina Nunții.

Un alt grup consistent de eseuri este consacrat situațiilor din teren, și felului în care pastorala diverselor confesiuni creștine încearcă să le iasă în întâmpinare. Pr. Nicu Dumitrașcu se apleacă asupra provocărilor pe care societatea modernă le-a adus la adresa familiei ortodoxe tradiționale. Pr. Bassam Nassif abordează problema căsătoriilor interconfesionale în Biserica Ortodoxă Antiohiană. Situația familiei creștine dintr-o țară majoritar catolică (Franța) și una majoritar luterană (Finlanda) este discutată de Michel Cozic și Gunnar af Hällström. Pr. Ștefan Florea adaugă la această listă câteva reflecții despre cazul ortodox. Thomas Knieps-Port le Roi propune o analiză a felului în care, în teologia catolică contemporană, familia a devenit, din obiect al purtării de grijă, parte activă în redefinirea pastoralei familiale. Maria Ágústsdóttir explorează, în fine, rădăcinile biblice ale artei de a fi părinte, în vreme ce Dana Hanesová se oprește asupra dificultăților educării copiilor în vremurile noastre.

Este greu de făcut dreptate acestei cărți în doar câteva paragrafe. Cu siguranță, toți cei preocupați să înțeleagă situația familiei creștine contemporane și să identifice soluții la criza pe care ea o traversează vor ieși câștigați de pe urma parcurgerii ei. Cartea reprezintă, pe de altă parte, și o contribuție prin care teologia ortodoxă românească își face astăzi auzită vocea în lume într-un mod dintre cele mai onorante cu putință.

Gheorghe Ovidiu Sferlea

Un dicționar de teologi ortodocși

Mircea Gelu Buta

În anii '80 ai secolului trecut, se auzeau frecvent glasurile unor personalități din cultura laică deplângând lipsa lucrărilor lexicografice, adică a unor dicționare și enciclopedii. Poate părea paradoxal, însă la vremea respectivă, într-un regim politic ateu, Biserica noastră a realizat câteva instrumente de lucru de cea mai bună calitate. Astfel, în anul 1981, un strălucit teolog român, preotul profesor Ion Bria (1929-2002), a tipărit cel dintâi *Dicționar de Teologie Ortodoxă*¹ de la noi, reeditat mai întâi în Olanda, în anul 1986, iar după căderea fostului regim, în anul 1994, la Editura Patriarhiei, unde apăruse inițial. În anul 1984, alt teolog prominent, părintele Ioan Mircea (1903-1997), a publicat un *Dicționar al Noului Testament*². În aceeași categorie se cuvine înscrisă și suita de volume *Arta creștină în România*³, alcătuită parțial de reputatul arheolog și istoric de artă bisericească Ion Barnea, membru de onoare al Academiei Române.

În anul 1996, părintele academician Mircea Păcurariu, autorul bine-cunoscutei sinteze *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, a tipărit o lucrare a cărei necesitate era de mult resimțită: *Dicționarul Teologilor Ortodocși Români*, conținând 720 de articole⁴. Șase ani mai târziu, cartea avea să fie reeditată și adăugită cu 70 de nume noi, iar o a treia ediție, la care nu am avut încă acces, a ieșit spre sfârșitul anului 2015. Pe lângă faptul că părintele profesor Mircea Păcurariu a inclus cu generozitate în volumul său, într-un spirit irenic, și teologi greco-catolici, a folosit un criteriu demn de reținut și de înșușit: „Am acordat termenului de «teolog» un sens foarte larg: ierarhi, copiiști de manuscrise și meșteri tipografi de renume, traducători din literatura teologică patristică, postpatristică, slavonă ori modernă (...). Am prezentat și pe unii ierarhi de la care n-au rămas lucrări scrise, pentru că am considerat că un ierarh este un «dascăl» prin însăși misiunea sa în mijlocul credincioșilor, iar unii s-au impus în viața bisericească prin realizări de acest gen”⁵.

Criteriul acesta ne trimite atât la etimologia cuvântului *episkopos* (supraveghetor al dreptei credințe), cât și la primatul duhului în raport cu litera; adică la primatul spiritual.

Am recurs la această introducere întrucât o recentă și admirabilă lucrare lexicografică, datorată părintelui profesor universitar Alexandru Moraru, *Dicționarul ierarhilor români și străini slujitori ai credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române*⁶, continuă și adâncește un drum deschis de părintele Mircea Păcurariu, care, în amintita sa lucrare, a conturat portretele a numeroși arhiepiscopi, mitropoliți și patriarhi români, întreprinzând astfel un demers bisericesc și științific în egală măsură.

Alergarea și stăruința vlădicilor noștri, cu prilejul fiecărei schimbări de tron, pe lângă noul principe, pentru confirmarea nu numai a decretului lor vlădicesc, ci și a privilegiilor acordate la diferite prilejuri Bisericii noastre, felul cum au știut ei apăra credința străbună, deși erau, uneori, încâtușiți prin condițiile umilitoare ce li se impuneau cu prilejul suirii lor în scaun, încercările lor de a cumpăra moșii pentru asigurarea existenței materiale a Bisericii, cum a făcut Mitropolitul Dosoftei în prima jumătate a secolului al XVII-lea sau Mitropolitul Varlaam către sfârșitul aceluiași secol, curentul de cultură și simțire națională pornit din Ardeal și propagat prin ze-

loasa activitate de tipărire a cărților bisericești în limba română, licăririle de conștiință și unitate națională, pe care le găsim mai ales în prefețele tipăriturilor din secolul al XVIII-lea, sunt tot atâtea dovezi că despre o activitate conștientă pentru conservarea națională a poporului nostru prin Biserică, unica lui pavăză în vârtejul atâtor primejdii, poate fi vorba în istoria românilor.

Trebuie amintit că părintele Alexandru Moraru este autorul a două lucrări lexicografice anterioare⁷, după cum se cuvine reținută și inițiativa-i salutară și fără precedent, definită și motivată astfel: „În *Dicționar* se găsesc și ierarhi greci, sârbi, ruși, ucraineni și de alte etnii, care au slujit pe credincioșii Bisericii noastre, deși nu întotdeauna cu mult suflet pentru aceștia. Cu toate acestea, se poate considera că ei au slujit, implicit, și Ortodoxia românească, motiv pentru care trebuie să le fim recunoscători, măcar prin a-i pomeni în lucrarea de față”⁸.

Elegant și expresiv prin veșmântul său grafic sugerând un album, datorită excelenței ilustrații, volumul părintelui profesor Alexandru Moraru beneficiază de un *Cuvânt înainte* al Întâistătătorului Sfintei noastre Biserici, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care teologhisește substanțial, amintindu-ne simbolurile liturgice și eclesiologice ale veșmintelor arhieresti, dar și măreția celei mai înalte trepte harice clericale: „Episcopul sau Arhiepiscopul este arhipăstor în eparhia sa, dar în același timp el este *coliturghisitor, coresponsabil și cooperant în și pentru Biserica întreagă, sfântă, sobornicească și apostolească a lui Hristos*. El este întâiul slujitor al lui Hristos pentru oameni în eparhia sa, înțeală nu ca un fragment rupt dintr-un întreg, ci ca o *epifanie sau manifestare* într-un loc și un timp anume

a Bisericii sobornicești sau universale a lui Hristos din toate timpurile și toate locurile, după cum *Hristos-Domnul nu este parțial sau fragmentar prezent în Sfânta Euharistie, ci întreg prezent în fiecare particică din Sfânta Euharistie*, pe care o primește cel ce se împărtășește potrivit făgăduinței Sale: «Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el» (In 6, 56)”⁹.

O lucrare de anvergura celei realizate de părintele profesor Alexandru Moraru nu putea fi ocolită de câteva erori minore și greșeli de tipar. De aceea trebuie precizat că episcopul Damaschin Coravu nu s-a născut la Craiova (cf. p. 99), ci la Corabia; numele de familie al Mitropolitului Basarabiei Efreem este Enănescu (nu „Enăchescu”), așa cum apare, de altfel, și pe coperta lucrării sale *Privire generală asupra monahismului contemporan*, reeditată în anul 2007 la Craiova, iar județul său de naștere este Vâlcea, iar nu Vrancea (cf. p. 146); Mitropolitul Nifon Criveanu, despre care se spune că s-a pensionat (cf. p. 118) în 1945, la vârsta de numai 56 de ani, a fost în realitate constrâns să se retragă din scaun, întocmai ca alți circa 20 de ierarhi despre care autorul *Dicționarului* are meritul de a arăta că li s-a impus să își pună prefixul *proin* (fost) înaintea rangului vlădicesc...

Așa cum se vede, este vorba de erori minore, lesne de îndreptat când va veni sorocul reeditării și care nu pot umbri calitățile acestei necesare și remarcabile lucrări.

În ce-l privește pe părintele profesor Alexandru Moraru, acesta a cucerit, de-a lungul timpului, un loc în primele rânduri ale oamenilor de cultură, dar și de știință din țara noastră. L-au ajutat la aceasta inteligența lui limpede, puterea sa de muncă și acel dar al intuiției științifice, însușire de a ști unde să cauti ca să pătrunzi în miezul lucrurilor, de a pretinde explicația causală, de a trece prin mărunțișurile de detaliu, ca să întrezărești marile contururi ale sintezelor științifice. Stăpân pe specialitatea sa, acesta și-a asigurat un loc de frunte printre profesorii de teologie ai țării. Prin toată activitatea sa, profesorul Alexandru Moraru este un vlăstar curat al neamului, un mare român și creștin ortodox prin simțire, prin faptă, prin vorbirea lui entuziasată, lipsită de artificii, sinceră, caldă și convingătoare.

⁷ Idem, *Ierarhii Bisericii Ortodoxe Române, Bio-bibliografii selectivă*, Alba Iulia, 2005; *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000* (vol. III, tom I), București, 2006.

⁸ Idem, *Dicționarul...*, p. 12.

⁹ *Ibidem*, pp. 8-9.

Virgil Gheorghiu, *Hristos în Liban. De la Moise la palestinieni*, traducere din limba franceză de Valentin Vesa, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, 181 p.

Asistăm neputincioși de câțiva ani la exodul masiv al creștinilor din Orientul Mijlociu spre țările Europei în dorința și speranța de a scăpa de suferința grea și încercările mucenicești la care sunt supuși de diferite mișcări, frații și organizații musulmane radicale care

și-au propus instaurarea unor regimuri politice (teocratice) exclusiv musulmane în state precum Iraqul, Iranul, Afghanistanul, Egiptul sau Siria. Știrile care ne vorbesc despre uciderea sau distrugerea unor comunități creștine antice au devenit, din nefericire, o constantă în ultima vreme. Cu tristețe trebuie să recunoaștem că din punct de vedere politic, cu excepția unor apeluri la pace și luări de poziție ale unor parlamentari europeni, statele lumii civilizate din spațiul european și nord-american nu au prea făcut nimic concret pentru a stopa eradicarea creștinismului din aceste țări. Din păcate chiar și sursele care ne stau la îndemână pentru a ne informa și a cunoaște mai bine, mai detaliat sau în profunzime situația din aceste zone de conflict sunt aproape exclusiv reprezentate de canalele de știri ale mass-mediei occidentale. Astfel, apariția și existența unei cărți a cărei lectură captivantă descrie în amănunt situația de criză și de prigoană a creștinilor dintr-o țară a Orientului Mijlociu este o adevărată „mană cerească”, respectiv bibliografie obligatorie pentru cei interesați de trecutul, de prezentul și de soarta viitoare a confracților creștini din acest spațiu geopolitic nu foarte îndepărtat, ori volumul de față este o asemenea carte îmbrăcată într-o haină literară fermecătoare, care nu și-a pierdut savoarea prin traducerea românească, ci din contră denotă un limbaj românesc îngrijit și fluent, care-i face cinste traducătorului, în care descoperim un bun cunoscător al limbii române.

Autorul, pr. Constantin Virgil Gheorghiu (1916-1992), poet, jurnalist și romancier, stabilit în 1948 în Franța, este cunoscut la nivel mondial prin romanul de succes *ora 25*, publicat în 1950 și ecranizat de cinematografia americană prin rolul principal jucat de Anthony Quinn în 1967. Pr. Gheorghiu a scris un număr de aproximativ 40 de cărți în limba franceză, 19 fiind traduse până în prezent în românește. Atât prin scrierile autobiografice, cât și prin volumul de față autorul dovedește că a fost în chip cert un martor al secolului XX. „Hristos în Liban” este un „imn închinat suferinței și sacrificiului” creștinilor maroniți din Liban fiind un instrument bibliografic unic care ilustrează într-o manieră remarcabilă istoria crucificată și jertfelnică a maroniților, un ostrov creștin într-o mare musulmană. Geneza cărții a fost reprezentată de un sejur de opt luni, petrecut de autor în 1979, în timpul războiului civil libanez (1975-1990), într-o mănăstire din apropierea Beirutului. Plecând de la experiența personală dobândită în imediata apropiere a iureșului bombelor și atacurilor armate ale musulmanilor palestinieni îndreptate împotriva creștinilor libanezi, Virgil Gheorghiu a țesut cu măiestrie o carte care descrie martiriul maroniților de-a lungul veacurilor. Pornind de la o introspecție istorico-biblică a poporului maronit și a Libanului încă din vremea lui Moise, autorul restituie, pe baza unui material bibliografic variat extras din Sfânta Scriptură, din colecții documentare, din istoriografie și din memorialistică, parcursul istoric al unui popor creștin aflat în stare de jertfă cu perspectiva spre înviere încă de la încreștinarea sa. „Hristos în Liban” este o parte a comunității ucenicilor lui Hristos din Orientul Mijlociu, iar dacă astăzi creștinii din Liban se bucură de pace, cei din țările învecinate sau mai depărtate sunt în suferință și stare de răstăgnire. De aceea, constatarea dramatică a pr. Gheorghiu de acum o jumătate de veac rămâne actuală și ar trebui să devină pentru noi și pentru toate forurile competente mobilizatoare: „fiecare creștin, acolo, are o soră, un frate, un văr, un copil sau un tată care a murit apărându-și credința și libertatea. Ei sunt ca un trandafir între spini, iar dacă nu li se va întinde o mână de ajutor imediat, mâine toți vor fi nimiciți”.

Mircea-Gheorghe Abrudan

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Alexandru Dărăban, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Protos. Simeon Pinteș, Pr. Dan Popovici, Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Cezar Ungureanu, Protos. Benedict Vesa

Început de an cu activități mai vechi și mai noi la ASCOR Cluj-Napoca

Iulia Anamaria Mureșan

Tatiana Onilov

Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România (ASCOR), filiala Cluj-Napoca, și-a început activitatea în anul 2016 cultivând apropierea mirenilor de mănăstiri, pentru a găsi exemple de trăire vie a lui Dumnezeu, a cuvintelor și a poruncilor Sale, de care să se folosească în misiunea pe care și-o propun pentru noul an calendaristic. De asemenea, s-a încercat și promovarea prețurii legăturii omului cu natura și căutarea urmelor Ziditorului în creația necuvântătoare.

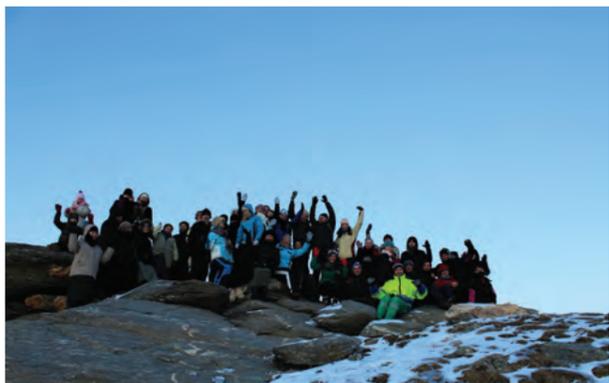
La Mănăstirea Măgura Jina

În acest sens, tinerii au ales să petreacă anul nou calendaristic la Mănăstirea Măgura Jina din județul Sibiu.

Situată la 1200 m altitudine, departe de freamătul satului și strălucind ca un soare în mijlocul unor căsuțe de lemn răsfirate pe dealurile din jur, unele locuite, altele ca niște strecurători prin care trec razele soarelui, acest așezământ monahal a fost pentru tinerii de la ASCOR Cluj-Napoca gazdă primitoare în primele trei zile din noul an.

Fiecare zi din cele trei petrecute la Măgura Jina au fost marcate de Sfânta Liturghie și de Priveghere, la care tinerii au participat activ, având ocazia să citească la strană canoanele Sfinților, Apostolul, să cânte condace și tropare, dar și alte texte liturgice. Mesele luate împreună cu obștea au fost adevărate agape, iar drumețiile pe dealurile din împrejurimi o încântare pentru ochi și pentru întreaga ființă. Trupul pășea pe țărâna din care a fost luat, iar duhul își recunoștea frumusețea Stăpânului în lucrarea Acestuia. Comuniunea cu strămoșii a fost cât se poate de vie, datorită straielor românești de sărbătoare, pe care ascoriștii le-au purtat cu drag la Liturghii.

Cei 42 de tineri au fost primiți cu multă căldură și cu bucurie de către Părintele duhovnic Nicon și de către maicile și surorile acestei mănăstiri, care au oferit un exemplu demn de urmat în ceea ce privește iubirea frățească și dăruirea de sine în folosul și spre bucuria aproapelui.

Cele trei zile petrecute în sânul mănăstirii au fost o adevărată „cină cu lumină” și un „scaun de hodină”, cum spune un colind vechi. În acele zile, la mănăstire, a fost prezent un psalt înzestrat cu mult dar, Părintele diacon Marius Teofan de la Sibiu, care i-a încântat pe cei prezenți cu o frumoasă psalmodiere. Cântarea lui s-a împletit cu cea a maicilor, cu cea a câtorva membri din strana Bisericii Studenților și cu rugăciunile rostite de Părintele Nicon și, astfel, s-a înmulțit bucuria de a participa la toate slujbele din acele zile petrecute la Mănăstirea Măgura Jina.

După vacanță și după sesiune, ASCOR a reînceput misiunea La sănius cu copiii de la Liceul pentru deficienți de vedere

După vacanța de iarnă, dar și după sesiunea de examene, ASCOR Cluj și-au reluat activitățile. Când în Cluj s-a așternut pentru câteva zile un strat de zăpadă, voluntarii ASCOR au știut cum să profite de darurile naturii: au ieșit la sănius cu o parte din copiii de la Liceul pentru deficienți de vedere. Copiii nevzători sunt poate cei mai sinceri atunci când își exprimă bucuriile și tristețile. Fulgii de nea le produc mereu veselie, iar clinchetele râsetelor celor care știu cum arată zăpada doar prin simțul tactil răsună mereu în Pădurea Hoia, acolo unde merg de obicei la sănius.

Pentru a-i feri de accidente, voluntarii ASCOR au format împreună cu copiii echipe a câte două persoane. Când echipa era pregătită, se dădea startul și sania pogora la vale. De acolo, în ritm alert, pentru a prinde cât mai multe ture, copii urcau zglobiu spre locul de pornire. Pe post de sanie au servit și pungile îndesate cu perne, foliile s-au adevărit a fi foarte alunecoase și prielnice pentru o asemenea activitate, nu au lipsit nici capacele de plastic sau cauciucurile. Între reprizele dintre un deal și o vale, copiii au primit ceai care să îi încălzească și care să le dea viocioane pentru o nouă tură de sănius.

Tot printre activitățile dedicate copiilor nevzători se numără și atelierul culinar pe care îl organizează ASCOR Cluj-Napoca. În cadrul acestui eveniment, copiii dau dovadă de multă creativitate și de ingeniozitate. Voluntarii de la ASCOR îi mai bucură pe copiii cu deficiență de vedere și cu întâlniri în cadrul cărora cântă împreună la chitară, muzica folk fiind foarte îndrăgită de nevzători.

Conferințe și pelerinaje pe jos în luna februarie

La început de februarie, ASCOR Cluj-Napoca a organizat două conferințe dedicate susținerii familiei, evenimente ce au avut loc în cadrul campaniei intitulate „Săptămâna familiei”. Pe parcursul acestor zile, la Cluj-Napoca au avut loc mai multe acțiuni orientate spre sprijinirea familiei tradiționale, mai ales în contextul în care apare necesitatea demarării unor proiecte ce au drept scop ocrotirea familiei întemeiate pe căsătorie, așa cum a fost rânduită și binecuvântată de Dumnezeu.

Prima conferință a fost susținută de Părintele Mihai Andrei Aldea și a avut ca temă: „Familia – mica Biserică”. Iar la cea de-a doua întâlnire, în cadrul căreia s-a dezbătut același subiect – „Familia și Biserica”, a vorbit Părintele Ciprian Negreanu, preotul misionar al Bisericii Studenților din Cluj-Napoca.

La sfârșitul lunii februarie, ASCOR Cluj-Napoca va organiza primul pelerinaj pe jos din anul acesta. Tinerii vor merge de data aceasta la mănăstirile din Moldova, urmând să parcurgă pe jos, așa cum sunt obișnuiți, o distanță de circa 20 de kilometri. Pelerinii se vor închina și vor participa la slujbe la Mănăstirile Secu, Neamț, Sihăstria. Peste noapte vor fi găzduiți de către monahii de la Mănăstirea Sfinților Arhangheli Gavriil și Mihail de la Petru-Vodă, unde vor avea posibilitatea și binecuvântarea de a se închina la mormântul Părintelui Iustin Pârnu. În drumul spre casă, dacă timpul le va permite, vor mai face popasuri și pe la alte mănăstiri.

Cine a fost Ieroschimonahul Nil Dorobanțu? – frânturi de biografie prezentate de Părintele Ionel Borșani tinerilor de la Biserica Studenților din Cluj-Napoca –

Iulia Anamaria Mureșan

A sfârșit de ianuarie, la Biserica Studenților din Campusul Universitar din Hasdeu a avut loc un eveniment în cadrul căruia au fost lansate mai multe cărți despre viața și activitatea Ieroschimonahului Nil Dorobanțu, un slujitor al lui Dumnezeu considerat a fi nebun întru Hristos, dar și flacăra vie a monahismului românesc din secolul al XX-lea. Invitatul care a prezentat biografia Ieroschimonahului Nil Dorobanțu a fost Părintele Ionel Adam, preot paroh în Borșani, județul Bacău.

Așa cum a mărturisit Părintele Ionel Borșani în cadrul întâlnirii, munca de cercetare pentru descoperirea vieții și pentru creionarea personalității Ieroschimonahului Nil Dorobanțu a început deoarece sfinția sa și-a dorit ca acest „diamant al Bisericii Ortodoxe să nu se piardă” și să nu fie preluat de către mai multe fracțiuni schismatice.

Părintele Ionel Borșani și-a început cuvântarea cu „Hristos a înviat!”, amintind de obiceiul Părintelui Nil, care pe tot parcursul anului întâmpina oamenii cu acest salut. După o scurtă introducere, relatările despre felul de a fi al acestui ieromonah cu o viață duhovnicească înaltă, dar mai puțin obișnuită pentru spațiul românesc au început să curgă.

Date biografice

Părintele Nil Dorobanțu s-a născut pe 1 august 1920, în satul Crainici, comuna Bala, județul Mehedinți. La vârsta de 14 ani a avut o teofanie, după cum mărturisește el însuși. A văzut atunci o lumină, un soare care s-a pogorât peste el. În copilărie, această vedenie s-a repetat încă două ori. Unchiul său, care era general de intendență la Curtea Regală Militară, l-a luat să-l crească lângă dânsul, și, astfel, tânărul Nicolae Dorobanțu a devenit coleg de școală cu Regele Mihai. Apoi a făcut Școala Militară de Ofițeri de Infanterie și a primit calificarea de sublocotenent de vânător de munte, fiind repartizat la Regimentul de gardă de la Predeal.

În primul an de Școală militară, în 1940, într-o aplicație în Munții Făgăraș, îl cunoaște pe Părintele Arsenie Boca. Acesta îl remarcă, iar Nicolae rămâne acolo, unde învață rugăciunea minții de la Părintele Arsenie. La plecare, Părintele Arsenie i-a dăruit o bucată de anafură. Părintele Nil Dorobanțu spune că atunci când a mâncat acea bucată de pâine dăruită de Părintele Arsenie, a simțit o transfigurare care i-a străpuns toată ființa. Hotărâște să dezerteze din armată, să plece și să se călugărească.

Dacă după primul an de școală militară, în fișa lui scria că este un ofițer destoinic, care poate să ajungă foarte sus în cariera milita-

➤ ră, atunci în al doilea și al treilea an, scria: „Tânărul Dorobanțu este un nebun”, „Tânărul Dorobanțu nu mai ascultă ordinele”. El însuși spune că „mi-am premeditat în mod logic ieșirea din armată”. Își pune în fața gândului de a dezerta din armată și fuge, trecând munții până acasă, la Crainici. Pe urmele lui a pornit imediat Curtea Marțială. Unchiul său a intrat în alertă și, ca să-l scape de Curtea Marțială, l-a dus la un neurochirurg din vremea aceea, la celebrul Vlad Voiculescu, care l-a supus diagnosticului „dromomanie epileptică”, un diagnostic care trebuia să-l salveze de la moarte și care, totodată, să le salveze și cariera celorlalți.

La scurt timp după aceste evenimente, tânărul Nicolae s-a înscris la trei facultăți deodată: Filosofie-Litere, Dreptul și Teologia, pe care le absolvă cu Magna cum Laude, fiind socotit un geniu intelectual.

Tunderea în monahism

În timpul facultății, Nicolae este remarcat de Părintele Gala Galaction, care îl recomandă Mitropolitului Efreim Enăcescu. Este călugărit la Mănăstirea Cernica, unde a primit numele de Nechifor. Ulterior, Gala Galaction l-a încredințat pe tânărul monah Părintelui Benedict Ghiuș, care a devenit duhovnicul lui și pe care l-a căutat chiar și în vreme de prigoană, pentru a primi sfat de la el.

Intră în atenția Arhimandritului Antim Nica, care, știindu-i calitățile duhovnicești, îl ia lângă el. Acesta îl duce la Galați, unde este numit profesor și director la Școala de cântăreți a Mănăstirii Cocos. În 1948 este hirotonit ierodiacon, iar în 1949, ieromonah. A cerut atunci să-și facă cele 40 de zile de preoție la Mănăstirea Vladimirești. În acea perioadă, în anii '39, până în '55, Mănăstirea Vladimirești a fost un centru de rezistență al Ortodoxiei împotriva invaziei bolșeviste și un focar de rugăciune puternică, având în vedere faptul că acolo mergea foarte des Episcopul Nicolae Popovici al Oradiei, care a murit ca martir. Tot în acea perioadă, la Mănăstirea Vladimirești slujea Părintele Ioan Iovan, care aduna foarte mulți oameni la Sfânta Liturghie – în vremea aceea, duminica, veneau în jur de 30.000 de oameni. Părintele Nil a vrut să meargă în acel loc și să cunoască toată puterea teofanică de acolo, gândindu-se: „Dacă or fi rătăcirii aici, Dumnezeu nu mă va părăsi.” Dar Părintele Ioan Iovan îi spunea: „Să crezi cu tot dinadinsul în ceea ce s-a petrecut aici și să iubești acest loc sfânt și sfințitor”.

În 1951, Părintele Nil a fost numit director la Seminarul monahal de la Mănăstirea Vărat, prin decizie patriarhală, iar în 1952, acesta alege să ia schima mare și este tuns schimnic la Mănăstirea Sihăstria, de către Ieroschimionahul Daniil Sandu Tudor, iar apoi pleacă în pustie. Își alege o cale duhovnicească grea, cea de nebun pentru Hristos. Din biografia Părintelui Nil se știe că era mai altfel decât alții, era mai năzdrăvan cu mult înainte de hirotonie.

„Năzdrăvăniile” Părintelui Nil

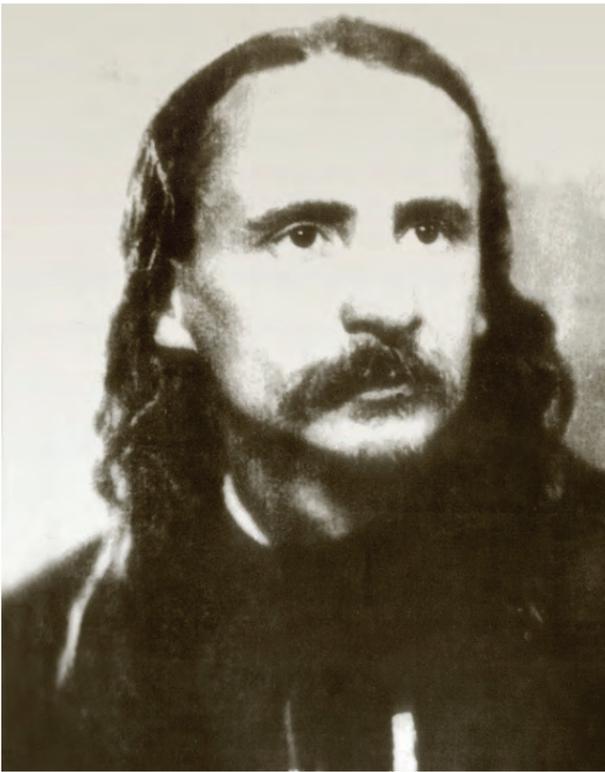
Încă din facultate, Părintele Nil era un singuratic, fura cheile Părintelui Antim și toată noaptea stătea în biserică în rugăciune. Petrecea nopți întregi în lacrimi în fața icoanei. De asemenea, Părintele Melchisedec Suparschi de la Mănăstirea Lainici, în vârstă de 92 de ani, povestește câteva „năzdrăvănii” pe care monahul Nechifor le făcea la episcopie. Spre exemplu, dacă se adunau mai mulți ierarhi sau mai mulți stareți la masă, el fiind intendent la bucătărie, ducea primul fel și întârzia cu al doilea și al treilea fel. Episcopul întreba: „Unde este Nechifor cu masa? De ce întârzie?”. I se răspundeau următoarele: „Nechifor este în stradă cu marmita; dă mâncare la săraci”. De asemenea, fura din cizmele Preasfințitului, care avea mai multe perechi. Dimineață, acesta întreba: „Unde sunt cizmele mele?”. I se răspundea: „Le-a luat Nechifor”. „Ce-ai făcut, Nechifor, cu cizmele mele?”. „Păi, Preasfinția voastră, dumneavoastră cu patru perechi și săracii aștia stau afară în picioarele goale...”, era răspunsul celui care sub aparenta „nebulie” se ostenea să plinească poruncile Mântuitorului.

După ce a luat schima mare, Ieroschimionahul Nil a început să intre în conflict cu puterea politică, pentru că predicile sale deranjau foarte mult regimul comunist. În rapoartele securiștilor au fost găsite următoarele note informative: „[...] Susnumitul se dedică exclusiv activității religioase ortodoxe, activitate în care depune un zel puțin obișnuit, însușindu-și activități superioare duhovnicești și imprimând celor din jur un misticism bolnăvicios, exagerat, de nuanța celui practicat de călugărul Ioan Iovan și stareța Veronica de la fosta Mănăstire Vladimirești”. Un alt colonel de Securitate care îl urmărea, spune: „[...] nu are un loc stabil, o mănăstire de care să aparțină. Este socotit un ascet, umblă din mănăstire în mănăstire, apărând și dispărând ca un meteor. În mănăstirea unde apare face slujbă și predică fulminant. Stă o zi sau două, se aciuiază printre ei și apoi pleacă, răspunzând la întrebarea unde se duce – „Eu, la Hristos”, neîmpărțășind nici celor mai intimi ținta călătoriei sale. Majoritatea credincioșilor îl cunosc și îl divinizează. (...) Nil este înalt, blond, poartă plete, are mustați mari, țepoase și blonde, nu are barbă, fiind spân, când slujește are voce de tenor, luând notele în octava de sus.”

Calitățile Părintelui Nil

Înaltpreasfințitul Teofil Herineanu, care l-a iubit foarte mult pe Părintele Nil, îl caracterizează astfel: „[...] Susnumitul, fiind tuns în monahism mai înainte de a fi făcut noviciatul sub ascultarea unui stareț bătrân și într-o mănăstire cu tradiție, și-a format un particularism de conduită, care, dacă n-ar fi observat îndeaproape, ar aduce prejudicii Bisericii și societății. Sub raport material, este complet și pururi dezinteresat. Duce o viață austeră din punctul de vedere al plăcerilor mesei și odihnei. Nu se dă îndărăt de la nicio privațiune. Râvna sa este mereu trează, aprinsă. [...] Dinspre latura banului, a vinului și a truștelor desfătări, nu poate fi ispitit. Nu este tot atât de rezistent pe latura mândriei. Poate de aceea insuccesul misionarist îl descurajează repede. Unde găsește teren înțelenit duhovnicește, se oprește și pleacă să caute teren mai primitiv în altă parte. Pe scurt, ar putea fi caracterizat în termeni biblici, Mt. 10, 16: are foarte mult din inocența porumbelului și prea puțin din prudența șarpelui. Totuși, supravegheat îndeaproape și nepermițându-i-se să facă nimic înadinsul superiorilor, poate fi de mare folos Bisericii, prin cultura ce o posedă, fiind licențiat în Teologie, Filosofie și Drept.”

În 1964, ca să scape de Securitate, l-a sunat pe generalul de la București și i-a spus să dea un anunț la România Liberă, în care să spună că Nil Dorobanțu a murit. Astfel, din '64 până în '71, nu l-a mai căutat nimeni și el a stat ascuns acasă, în Crainici. În cei 6 ani, Părintele a scris foarte mult: peste 9000 de pagini, cuprinzând teme precum apologetica, știința, etica, psihologia socială, psihologia economică, psihologia sacră, a vorbit despre teofaniile din Pateric, despre fenomenele Maglavit și Vladimirești. În scrierile sale sunt cuprinse și cuvinte către mănăstiri, punând accentul pe faptul că Dumnezeu mustă închiderea lui Hristos în chivot, că nu există împărțășania deasă.

Era foarte căutat în ceea ce privește spovedania, fiindu-i încredințate cazurile cele mai grele, ca unuia care era foarte aspru cu păcatul, deși în viața de toate zilele era foarte sociabil. Se mai cunoaște că Ieroschimionahul Nil obișnuia să aibă mereu la el 6-7 potire, pe care le purta în spate, într-un sac, antimis și toate cele trebuincioase pentru a oficia Sfânta Liturghie. Pe sub haine, purta de asemenea un epitrahil și un felon de mici dimensiuni, pentru ca oricând se întâlnea cu cineva care avea nevoie de spovedanie, să îl poată ajuta în acest sens. De aceea se spunea că „Părintele Nil umblă cu Biserica în spate”. Când era în închisoare, plângea de dorul de a sluji.

Părintele Ionel Borșani a menționat și despre faptul că predicile Părintelui Nil începeau la miezul nopții și durau 6-7 ore. Propovăduia pocăința. Ascultându-l, mulți oameni s-au întors la Dumnezeu și și-au îndreptat viața.

Când era întrebat de unde vine, părintele Nil răspundea „Din Cer!”, iar când era întrebat unde pleacă, spunea că „În Cer”. El nu spunea niciodată ținta călătoriei sale, pentru că regimul comunist îl urmărea sistematic, și astfel se tănuia pe sine.

Conflictul cu regimul politic și cu ierarhia bisericească

Părintele Nil nu a fost niciodată „corect politic” cu regimul comunist, pe care l-a combătut puternic și cu care a refuzat să pactizeze. A mustrat până și ierarhia superioară pentru colaboraționismul din anii '40. În acele vremuri de restriște, Biserica era supusă unor presiuni imense, iar acest monah plin de râvnă îi muștra pe toți pentru că părăseau altarele, mai ales după decretul din 1959, când toți, monahii și monahiile au fost forțați să plece din biserici. Îndem-

nul Părintelui Nil pentru clerici era să nu părăsească bisericile, să stea acolo, să moară la altar, să devină mucenici, să rămână fideli jurământului pe care l-au făcut la hirotonie sau la călugărie. Acesta este motivul pentru care a intrat în conflict în primul rând cu autoritățile ecleziastice, care, la presiunea împuterniciților locali sau raionali, puneau presiune pe ierarhi; neavând alte soluții, ierarhul era forțat să caterisească, așa cum a fost în cazul Părintelui Arsenie Boca, al Părintelui Calciu Dumitreasa, dar și al Părintelui Nil Dorobanțu. Dar, ceea ce deranja cel mai mult la Părintele Nil era faptul că muștra preoțimea pentru că l-a încuiat pe Dumnezeu în chivot. El spunea: „De ce îl țineți pe Hristos întemnițat? Hristos n-a venit să stea în chivot. Hristos a venit să stea în oameni. De ce opriți oamenii de la potir? De ce îi îndepărtați? De ce îi chemați numai în cele patru posturi?”. Pentru aceasta, Părintele era adesea bătut crunt.

La acuzația că nu făcea ascultare, Părintele Nil avea următorul argument: socotind că, în vremea aceea, Biserica era condusă de regimul comunist, el nu voia să facă ascultare de ateii. În plus, având schima mare, prefera să pustricească, decât să rămână într-o mănăstire în care avea să slujească de fapt Statului, și nu lui Dumnezeu.

Darurile duhovnicești

Foarte mulți oameni care l-au văzut pe părintele slujind au dat mărturie despre el. Când predica, îl vedeau în lumină și înălțat de la pământ. Oamenii dau mărturie că atunci când îl vedeau fugind de Securitate, pașii lui erau foarte mari și parcă zbura.

O întâmplare minunată din viața părintelui este aceea că, fiind urmărit de Securitate, ofițerii l-au încuiat în biserică din localitatea Brateș, ba chiar au bătut și scânduri la geamuri. Atunci când au revenit și au vrut să îl scoată din locașul baricadat, nu i-au dat de urmă, deși au răscolit toată biserică. Cu adevărat „apărea și dispărea ca un meteor”, conform descrierilor securiștilor.

Un alt fapt inedit este povestit de paznicul Mănăstirii Tamița. Când Părintele Nil a fost ridicat de acolo de Securitate, a fost legat cu lanțuri la mâini și la picioare. I-a rugat pe ofițeri să îl dezlege, fiindcă se mișca greu, promițându-le că va merge cu ei. Aceștia nu au vrut. Atunci, Părintele Nil a zis: „În Numele Tatălui și al Fiului...” și în clipa aceea, lanțurile i-au sărit de la mâini și de la picioare. Speriți, securiștii au fugit de acolo, iar părintele s-a întors înapoi la mănăstire.

Cercetările continuă

Dat fiind că personalitatea acestui nevoitor este considerată a fi controversată, apreciată de unii și privită cu scepticism de alții, Părintele Ionel Borșani a decis să studieze viața Ieroschimionahului Nil Dorobanțu, cercetând documentele Securității, adunând istorisirile celor care l-au cunoscut personal, dar și parcurgând scrierile acestuia. Mulți dintre cei care l-au cunoscut au în casele lor obiecte care i-au aparținut. Manuscrisele, cele 9000 de pagini, au fost împărțite ucenicilor lui, pentru ca să nu fi existat riscul de a fi fost distruse de regimul secolului trecut. Așa cum afirmă Părintele Ionel Borșani, scrierile s-au păstrat până în prezent, fiecare dintre ucenici știe cine are paginile precedente și pe cele următoare. Părintele Ionel colindă acum toată țara pentru a recupera opera Părintelui Nil, având dorința de a o publica integral. Părintele Ionel a subliniat că nu încearcă să întocmească un dosar de canonizare, ci doar să facă lumină în amalgamul de păreri și de idei, să culeagă manuscrisele sale, să le tipărească și să le înmâneze apoi mai marilor Bisericii, lăsând la latitudinea lor viitorul pe care îl va avea figura acestuia. De asemenea, gândindu-se la Părintele Nil, preotul cercetător are în minte cuvintele pe care Gamail le-a rostit cu privire la Sfinții Apostoli Petru și Pavel: „(...) dacă această hotărâre sau lucrul acesta este de la oameni, se va nimici. Iar dacă este de la Dumnezeu, nu veți putea să-i nimiciți, ca nu cumva să vă aflați și luptători împotriva lui Dumnezeu.” (Fapte, 5, 38-39)

Părintele Nil a fost caterisit în 1956 și s-a mutat la cele veșnice la data de 27 martie 1977. Totuși, cercetările asupra lucrării sale continuă, Părintele Ionel Borșani considerând că mai întâi trebuie să cunoști un lucru, un fenomen, un om, pentru a te putea pronunța asupra naturii sale și pentru a ști cum să îl plasezi în istorie, mai ales în istoria Bisericii Ortodoxe Române.

Echipe: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.
Adresa ASCOR: Biserica din Hașdeu 45, Cluj-Napoca
Redacția FILOCALIA: Piața Avram Iancu, nr. 18, Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
ISSN: 1224-0567
revista.filocalia@yahoo.com